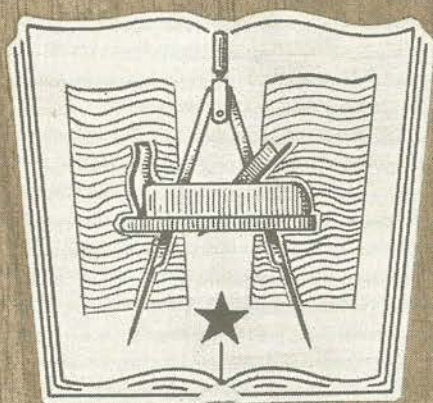

FAIPAR MŰSZAKI FOLYÓIRAT
ERKELETT
1958. OKTÓBER
238

FAIPAR

FAIPAR

A Faipari Tudományos Egyesület mint
a MTESZ tagegyesületének lapja

Főszerkesztő:

RÓKA PÁL

Felelős szerkesztő:

JÁSZAI KÁROLY

Felelős kiadó:

SOLT SÁNDOR

Szerkesztő bizottság:

Barlai Ervin, Bozsó László,
Ézsiás Pálné, Juhász István,
Kardos László, Lázár László,
Lonkai János, Somogyi László,
Stróbl Kálmán, Szabó Dénes,
Szvetkó Nándor.

Előfizetési ára egy évre 48,— Ft.

Egy szám ára: 4,— Ft.

Megjelenik évenként tizenkétszer.

Szerkesztőség címe:

V., Reáltanoda u. 13—15. Telefon: 187-578.

TARTALOM

<i>Madas András</i> : A világ fahelyzete és a faipar 15 éves fejlesztési terve	285
<i>Lonkai János</i> : A FATE soproni országos konferenciáján elhangzott hozzászólások	296
<i>Dr. Rácz László—dr. Petri László</i> : A fűrészelt faanyagok árai az új termelői árrendszerben ..	302
<i>Bónis Lajos</i> : Magyarország fagazdálkodása, fa-szükséglet	306
<i>A. F. Darda</i> : Gyantamegtakarítás forgácslapok gyártásánál	312
<i>Kardos László</i> : A „Faipar” hét esztendeje a számok tükrében	313

СОДЕРЖАНИЕ

<i>A. Madas</i> : Положение лесного хозяйства мира и 15-годовой план развития лесной промышленности	285
Корреспонденты на конференции Научно-Технического Общества Лесной Промышленности в Шопроне	296
<i>Dr. N. Rácz—dr. N. Petri</i> : Цены пиломатериала в новой системе производительных цен	302
<i>L. Bónis</i> : Лесное хозяйство и потребление леса в Венгрии	306
<i>A. F. Darda</i> : Экономия смолы при производстве фанер	312
<i>L. Kardos</i> : Семь годов журнала „Faipar” отражающихся в цифрах	313

INHALTSVERZEICHNIS:

<i>A. Madas</i> : Die Holzwirtschaftsweltlage und der 15-jährige Entwicklungsplan der Holzindustrie	285
Beiträge an der Konferenz des Technisch-Wissenschaftlichen Vereins der Holzindustrie in Sopron	296
<i>Dr. N. Rácz—dr. N. Petri</i> : Die Sägeholzpreise in dem neuen Produktionspreissystem	302
<i>L. Bónis</i> : Holzwirtschaft und Holzbedarf Ungarns	306
<i>A. F. Darda</i> : Einsparung von Harz beim Herstellen von Spanplatten	312
<i>L. Kardos</i> : Sieben Jahre der Zeitschrift „Faipar” im Spiegel der Zahlen	313

A világ fahelyzete és a faipar 15 éves fejlesztési terve*

MADAS ANDRÁS

A világ fatermelésével és fafogyasztásával, annak tendenciáival kapcsolatosan általában uralkodó nálunk az a vélemény, hogy a világ fakészletei kimerültek, ma már csak nagyon nehezen tudják fedezni a szükségletet és ennek következtében a fa beszerzése igen nagy nehézségeket jelent a nemzetközi piacon. Általában ennek a feltételezésnek tulajdonítják a fahelyettesítés nagymértékű elterjedését az egész világon.

A tényleges helyzet más képet mutat. A FAO kezdeményezésére 1953-ban elkészült a második világ-erdőleltár, amelynek legfontosabb adatai a következők:

A világ összes erdőterülete 3,8 milliárd hektár, ennek azonban csak egyharmada van használat alatt, kétharmadában rendszeres használat nem folyik. Egyelőre tehát még túlságos korai lenne általános fahiányról, a világ erdeinek kimerüléséről beszélni. Egyidejűleg azonban azt is meg kell jegyezni, hogy a használaton kívül álló erdőknek a rendszeres termelésbe történő bevonása nem szakítható el az illető terület általános fejlődésétől. Nagyjából és egészében az a tendencia érvényesül, hogy a kereslet tartós emelkedésével újabb és újabb területeket tárnak fel és vannak rendszeres használat alá, és ez világméretben a kereslet és kínálat egyensúlyát hosszú időre biztosítja.

Figyelemre méltó, hogy az összes erdők kétharmadát lombos állományok alkotják, holott jelenleg az ipari felhasználás területén a lombfák messze elmaradnak a fenyők mögött. Világosan kell látnunk, hogy a jövőben a lomb-erdők világviszonylatban mind az erdőgazdálkodás, mind a faipar területén az eddigieknél sokkal jelentősebb szerephez fognak jutni. Mint később látni fogjuk ez a jelenség nálunk Magyarországon a következő 6—8 évben egész élesen fog megmutatkozni, elsősorban az ipari felhasználás területén. Vizsgáljuk meg a továbbiakban a használat alatt álló erdők viszonyait. Ezeknek az erdőknek 53%-a fenyő, 47%-a lomb. Ez egyrészt azzal függ össze, hogy az iparilag legfejlettebb államok (Egyesült Államok, Szov-

jetunió, Anglia, Németország stb.) zónájában az erdőterületek zömét fenyőerdők borítják. A másik ok nyilván a fenyő kitűnő ipari felhasználhatóságában rejlik és az elmondottak alapján érthető, hogy a fa ipari feldolgozásával kapcsolatos erőteljes műszaki fejlődés eddig elsősorban a fenyő ipari feldolgozásán alapult.

A használat alatt álló erdők bruttó növekedése kerekén 2 milliárd m³-re tehető, a világ fatermelése pedig 1,6 milliárd m³ körül mozog. Amint látjuk a használat alatt álló erdők akadálytalan nemzetközi kereskedelmi forgalom és megfelelő fizetőképesség mellett a világ jelenlegi szükségletét fedezik, ezek emelkedése esetén pedig hatalmas tartalékok állanak rendelkezésre a használaton kívül álló erdőkben. Emellett nem szabad arról sem megfeledkezni, hogy a használat alatt álló erdőkben állandóan korszerűsítik az erdőgazdálkodást, fokozzák az erdők termelőképességét, ugyanakkor a műszaki fejlődés egyre újabb fafajokat és választékokat von be az ipari felhasználás körébe és a kieső tűzifát egyéb, még gazdaságosabb tüzelőkkel pótolják. Mindez azt mutatja, hogy abszolút fahiánytól belátható időn belül világviszonylatban egyáltalán nem kell tartanunk.

Bizonyos mértékig más a helyzet Európában. Az itt levő erdők gyakorlatilag fel vannak tárva és bennük rendszeres használat folyik. A kitermelés és a jelenlegi szükségletek nagyjából és egészében egyensúlyban vannak. Ez azt jelenti, hogy az európai erdők termelése csak lassan és fokozatosan növelhető az erdőgazdálkodás belterjesebbé tételével, az erdők termelőképességének fokozásával, az erdőterületek bizonyos növelésével, sőt egyes területeken a fennálló túlhasználatok megszüntetése a fatermelés átmeneti csökkenését is maga után fogja vonni. Ebből következik, hogy a szükségleteknek a lakosság növekedéséből, az ipari termelés és az életszínvonal emelkedéséből adódó fokozását egyre távolodó piacokról kellene biztosítani, ami a faárak emelkedésének irányában hat.

Ennek a tendenciának a következménye, elsősorban a fát importáló államokban, de a fában önellátó és exportáló országokban is, hogy a fafogyasztás méretében és szerkezetében az

* Madas A. elvtárs fenti című előadása elhangzott a FATE 1958. szept. 25—27. soproni konferencián.

utóbbi években egyre jelentősebb változások következtek be. Ezek a következők:

1. Részben a faárak emelkedő irányzata, részben a technika rohamos fejlődése folytán a faanyagok és a fát helyettesítő anyagok áraránya jelentősen megváltozott. Ezt az 1. táblázat számai igazolják:

Ausztria

1. táblázat

Megnevezés	1948.	1954.
Cement : fenyőfűrészáru	100 : 100	100 : 197
Tégla : fenyőfűrészáru	100 : 100	100 : 186

Az árarányok említett eltolódása kisebb-nagyobb mértékben minden nyugat-európai, fát importáló és exportáló államban bekövetkezett és a fahasználókat arra ösztönözte, hogy a fát az olcsóbb helyettesítő anyagokkal pótolják.

2. A másik igen figyelemre méltó jelenség a fa egyre gazdaságosabb komplex felhasználása, az eddig hulladékszamba menő anyagok klasszikus faválasztékok pótlására alkalmas formában történő feldolgozása.

a) Ez a farost- és forgácslemez-gyártás nagyarányú fellendülését eredményezte, amit a 2. és 4. táblázat számai mutatnak:

2. táblázat

	1000 tonna	
	1946.	1955.
Európa rostlemez termelése (beleértve a Szu.)	345	1248
Világ összesen	1320	3160

Jellemző, hogy a farostlemez árak az utóbbi években lényegesen kisebb ingadozásoknak voltak kitéve, mint a nagykereskedelmi árak és benne az egyéb fatermékek árai, amit jól szemléltetnek az alábbi számok:

A svéd árarányok alakulása

3. táblázat

Év	Fenyőfűrészáru	Rostlemez
1949.	100	100
1956.	195	93

Ennek oka az, hogy egy új iparágban a termelési költségek csökkentésének lehetőségei a műszaki fejlesztés révén igen jelentősek és ezek a megtakarítások a termelési egységek növekedésével a konkurrencia folytán az árakban jelentkeznek.

4. táblázat

Megnevezés	1000 m ²		
	1950.	1955.	1958. (becsült kapacitás)
Európa forgácslemez termelése	10	450	1900
Világ összesen	20	668	2800

Ezek az anyagok a felhasználás különféle területein, elsősorban a fenyőfűrészárut szorítják ki annak klasszikus felhasználási területeiről.

b) Ugyancsak a fűrészáru gazdaságosabb helyettesíthetősége eredményezte az enyvezett-

lemez-termelés jelentős felfutását, amit az 5. táblázat számai szemléltetnek:

5. táblázat

Megnevezés	1000 m ²	
	1946	1955
Európa (beleértve a Szu.)	772	3 204
Világ összesen	3110	10 990

c) Ugyancsak ugrásszerűen emelkedett a cellulóze- és papírtermelés az utóbbi években. A papír- és kartontermelés emelkedését a 6. táblázat számai jellemzik:

6. táblázat

Megnevezés	-1000 tonna	
	1946.	1955.
Európa (beleértve a Szu.)	12 052	29 533
Világ összesen	44 455	84 845

A papír- és kartontermelés rohamos emelkedése nagymértékben összefügg azzal, hogy a csomagolásban egyre inkább használják a fenyőfűrészáruból készült ládák helyett a kartondobozokat, tekintve, hogy egyrészt kartondoboz csomagolás esetén kevesebb fa kell ugyanazon csomagolóter előállításához, másrészt ezt kisebb értékű választékból lehet előállítani, mint a fűrészárut.

3. A harmadik irányzat, ami egyre nagyobb mértékben jelentkezik, különösen az utóbbi időkben a lombosfák fokozatos előretérése a fa ipari felhasználásának területén a különféle felhasználási területeken. Ez annak a következménye, hogy a lombos fa-állományokkal rendelkező államokban a fenyőválasztékok tartós áremelkedése azt eredményezte, hogy alaposabban kezdtek foglalkozni a lombos fák ipari felhasználásának kiterjesztésével, elsősorban a tűzifa rovására. Így technikailag megoldhatónak tekinthető néhány lombos fafaj, elsősorban a nyár és bükk cellulóze- és papírgyártás céljaira történő felhasználása. Például amíg Európában a lombos papírfák aránya a cellulóztermelésben 1952-ben 7% volt, addig Olaszországban a lombos fa aránya 1956-ban megközelítette a 60%-ot. Emellett meg kell jegyezni, hogy a klasszikus méretű papírfák mellett egyre nagyobb mértékben használják fel papírgyártásra a fűrészüzemi hulladékot, egynyári és évelő növényeket (olasz nád stb.). A lombosfák előretérését mutatja az enyvezettlemez termelési számok emelkedése is. Ugyancsak fokozódik a lombos fűrészáru termelése is.

4. Mindezen jelenségek következménye, hogy egyes választékok fogyasztása emelkedik, más választékok fogyasztásának emelkedése megáll, egy szinten mozog és vannak választékok, amelyek fogyasztása abszolút mértékben is csökken és átadja a fa helyét más anyagoknak.

Az európai fatermelés és fafogyasztás, ami lényegében azonosnak vehető és egyenlő keretben 280 000 000 m³-rel, az utolsó 40 évben nagyjából és egészében azonos szinten áll. Ez nagy-

jából megfelel az európai erdők évi növedékének.

Ezek az európai fafogyasztás általánosságban legjellemzőbb — hosszabb időszakra vonatkozó — vonásai.

Részleteiben vizsgálva az utóbbi évek, az 1950—55. időszak fafogyasztásának tendenciáit, a következőket állapíthatjuk meg:

7. táblázat

Index 1950 = 100		
Megnevezés	1950.	1955.
Összes fafelhasználás	100	109,3
Iparifa összesen	100	123,2
Ebből		
fűrészipari termékek	100	108,3
furnér és lemezipari termékek ..	100	163,9
papíripari termékek	100	179,8
bányafa	100	98,9
tűzifa	100	94,3

A számok azt mutatják, hogy a tűzifa-fogyasztás abszolút mennyiségben csökken, kiszorítják a gazdaságosabb tüzelőanyagok a szén, olaj, gáz stb. Az így fokozatosan felszabaduló fatömegek fedezik a jelentősen felfutó iparifa választékok alapanyagát. A bányafa-fogyasztás hosszú idő óta azonos szinten mozog, aminek oka egyrészt a széntermelés viszonylag lassúbb emelkedése, másrészt a bányafa-helyettesítés egyre szélesebb körű elterjedése. A fűrészáru fogyasztás némi emelkedése tapasztalható, de ha hosszabb időszakban vizsgáljuk a fogyasztást, nyugodtan megállapíthatjuk, hogy kb. 40 éve azonos szinten mozog és emelkedése a továbbiakban sem valószínű, mert az építkezésekben a helyettesítő anyagok (cement, téglá, vas stb.), a csomagolásban az egyéb faanyagok (kartonlemez, enyvezett- és farostlemez) véglegesen lecsökkentették arányát. A furnér- és lemezipari termékek, valamint a papíripari termékek ugrásszerűen emelkedtek, de ennek oka az, hogy Európában erre az időszakra esik ezeknek az anyagoknak széleskörű elterjedése, a technika rohamos fejlődése, ami körülbelül azt jelenti, hogy ez az erőteljes fejlődés még néhány évig tart, azután valószínűleg lelassul és további fejlődése már az általános ipari fejlődéssel fog összhangban haladni.

Igen figyelemre méltó tanulságokat vonhatunk le a fafogyasztás mennyiségének és a szerkezetének várható alakulására vonatkozóan, ha a fafogyasztást az ipari termelés összefüggésében vizsgáljuk. A FAO, az Egyesült Nemzetek mezőgazdasági és erdőgazdasági szervezete 1953-ban egy igen alapos és részletes tanulmányt adott ki, amelyben elemzi az 1913—50-es évek fafogyasztását és következtetéseket von le az európai fafogyasztás 1960-ban bekövetkező várható alakulására. A végső következtetés az, hogy ha az európai ipar 1950—60 között 60%-kal emelkedik, akkor az összes iparifa fogyasztás 32%-kal fog emelkedni.

Jelenleg már rendelkezésre állnak a ciklus közepére vonatkozó számok, amelyek a becslés helyességét igazolják. Az előbb említett FAO

kiadvány magas tudományos értékének teljes elismerése mellett néhány érdekes tényezőre rá kell mutatnunk.

a) Európa iparifa-fogyasztása 1913—1950 között mindössze 22%-kal emelkedett, ugyanakkor az ipari termelés több mint kétszeresére nőtt. Ez a közel négy évtizedes tendencia arról kell meggyőzőn bennünket, hogy az iparifa fogyasztás — eltekintve az időszakos, sokszor jelentős ingadozásoktól — hosszabb távlatokban a tervezettnél kisebb mértékben követi az ipari termelés emelkedését.

b) Mint ismeretes az 1950—55-ös időszak alatt a faárak lényegesen emelkedtek és mint előbb láttuk lényegesen nagyobb mértékben emelkedtek, mint a helyettesítő anyagok árai. Mindezekből elég határozottan levonható az a következtetés, hogy az ipari termelés általános fejlődése, a technika rohamos tökéletesedése folytán a helyettesítő anyagok önköltsége gyorsabb ütemben csökken, mint a fa önköltsége, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy a fafogyasztás jelentős emelkedése már távoli, tengerentúli piacok bevonását tenné szükségessé, ami az átlagos önköltséget növeli és ezért a fában jelentkező szükségletek emelkedését állandóan egyensúlyban tartják, fékezik a helyettesítő anyagok. Ez természetesen csak általános tendenciának tekinthető és ezen belül az egyes országokban — főleg időszakosan — jelentős eltérések lehetségesek az illető ország adottságaitól, helyzetétől függően.

Összefoglalva az európai fatermelés és fafogyasztás főbb tendenciáit megállapítható, hogy

1. az összes fatermelés és fafogyasztás nagyjából és egészében azonos szinten mozog és egyensúlyban van az erdők növedékével,

2. az összes fafogyasztáson belül fokozatosan csökken a tűzifa mennyisége, közel azonos szinten mozog a fűrészáru és a bányafa, míg jelentősen növekszik a papír és a különféle lemezek termelése,

3. a faárak nagyobb mértékben emelkednek, mint a helyettesítő anyagok árai és ez az irányzat tartósan tekinthető.

Áttérve a hazai fafogyasztás kérdéseire és azt vizsgálva megállapíthatók annak sajátosságai, amit teljes mértékben indokolnak az ország politikai, gazdasági, társadalmi fejlődésében bekövetkezett döntő változások, a háború kihatásai, erdőállományunk nagysága, összetétele és egyéb körülmények.

A magyar fahelyzetet befolyásoló legfontosabb tényezők az alábbiak:

1. Amíg Európa átlagos erdőszűlessége 28,3%, addig hazánké 13,5%, tehát fele az európai átlagnak. Ez eleve döntően befolyásolja fafogyasztásunk mennyiségét és szerkezetét.

2. Amíg az európai állományok 58%-a fenyő, addig a hazai erdőknek csak 6,5%-a tűlevelű. Ez a tény szintén alapvetően befolyásolja fafogyasztásunkat.

3. Mivel a hazai fakitermelés alig valamivel többet mint a felét fedezi a hazai fogyasztásnak, a faellátás mértéke döntően függ az importlehetőségeinktől. Figyelembe véve azt a tényt, hogy hazánk ipari nyersanyagokban szegény és részben ennek következtében is nem tartozunk az iparilag fejlett államok közé, nem tudjuk teljes egészében biztosítani azokat a devizaösszegeket, amelyek az ország tényleges faszükségletének importfedezetét biztosítanák.

4. A fenti tényezők következménye, hogy nálunk a fahelyettesítés és fatakarakosság egyes területeken jobban előrehaladott, mint a többi államokban, viszont más területeken, egyes országokhoz viszonyítva a fahelyettesítésben és fatakarakosságban elmaradtunk, aminek több oka van.

Mindezek következtében az egy főre eső fafogyasztás alatta marad az európai átlagnak.

Vizsgáljuk meg először általában a magyar fafogyasztás alakulását.

A két világháború közötti fafogyasztás (1920 és 1938 között) átlagosan 6 500 000 m³ volt gömbfára átszámítva, amelynek a belföldi termelés kerekén 48%-át fedezte. Ezen belül az ipari fogyasztás 2 300 000 m³-t, az összes fogyasztás 35,4%-át tette ki. A felszabadulás döntő változásokat hozott az ország életében. A szocialista társadalmi és gazdasági rendszer építése maga után vonta az ipari termelés eddig még nem látott mértékű emelkedését, ami a fogyasztásra két irányban hatott. Egyrészt jelentősen megnövelte az iparifa szükségletet és egyidejűleg a széntermelés rohamos emelkedése folytán csökkentette a tűzifa szükségletet, másrészt az ipar gyors ütemű fejlesztése szükségessé tette az ország anyagi erőinek a koncentrációját minden területen, így igen nagy mértékben a külkereskedelmi vonalon is, ami a faimport korlátozását vonta maga után. Mindezek eredményeképpen a fafogyasztás az 1951—57. években az alábbiak szerint alakult (8. táblázat):

8. táblázat

Megnevezés.	1951—57 átlag	Index: 1920—38 átlag = 100.
Összes fafelhasználás	5 700 000 m ³	87,7%
Belföldi termelésből	53,4%	110,9%
Iparifa fogyasztás	3 100 000 m ³	134,8%
Tűzifa fogyasztás	2 600 000 m ³	61,9%

Az adatok vizsgálatánál első pillantásra megállapítható, hogy a hazai fafogyasztás alakulása nyomon követi az európai fafogyasztás tendenciáit, azzal a módosítással, ami sajátos helyzetünkől adódik. Az összes fafogyasztás pedig radikálisan csökkent, javult a hazai termelés aránya az összes fogyasztáson belül.

A világ, Európa és hazánk egy főre eső fafogyasztását a 9. táblázat adatai jellemzik.

A hazai egy főre eső fogyasztás a két világháború között az európai átlagfogyasztás felett, a második világháború után jelentősen alatta alakult ki. Ebben azonban jelentős szerepet ját-

9. táblázat

	1920—38	1946—55.
Világ	0,54	0,57
Európa	0,71	0,74
Magyarország	0,76	0,56

szott, hogy a fatermelés és fafogyasztás nálunk csak 1950-től alakult ki a normális szinten, addig a háború és annak következményei erősen befolyásolták. Jobb képet kapunk, ha az 1951—57-es időszakot vizsgáljuk, ami a következő képet adja:

1951.	1957.
0,58	0,64

Ez a fafogyasztási színvonal körülbelül állandónak tekinthető, megfelel a hazai viszonyok adta lehetőségeknek és a reális szükségleteknek. Tájékozódásképpen megemlíthető, hogy ennél alacsonyabb színvonalú az egy főre eső fafogyasztás az alábbi államokban: Anglia (0,47), Belgium (0,51), Törökország (0,50), Hollandia (0,38), Lengyelország (0,55), Olaszország (0,36), Portugália (0,52), Spanyolország (0,30).

Lényegesen fontosabb kérdés az általános tendenciákon belül a fafogyasztás szerkezetének vizsgálata, mert az ebből levonható következtetések adják meg a szükséges alapot a további feladataink megállapításához (10. táblázat).

Felhasználásunk alakulása
Index számokban

10. táblázat

Megnevezés	1951.	1957.
Fűrészipari termékek	100	106,1
Ebből:		
fűrészáru	100	106,1
donga	100	157,9
bányadeszka	100	172,4
talpfa	100	50,0
Furnér és lemezipari termelés	100	170,0
Papíripari termékek (farostlemez is)	100	132,1
Bányafa	100	134,4
Egyéb iparifa	100	175,8
Iparifa összesen	100	123,4
Tűzifa	100	105,5
Összes felhasználás	100	114,7

Vessük össze az összes iparifa felhasználást az ipari termeléssel és hasonlítsuk össze a FAO tervezett adataival és a ténylegesen bekövetkezett eredménnyel. A magyar ipar 1951—57 között 61,6%-kal növekedett, az iparifa felhasználás pedig 23,4%-kal. Az összehasonlíthatóság kedvéért a fafogyasztást 60%-os ipari termelés emelkedésre redukálva az alábbi számokat kapjuk (11. táblázat):

11. táblázat

Megnevezés	Ipari termelés emelkedése	Fafogyasztás emelkedése
FAO becslés	60	31
Európa tényleges	60	30
Magyarország tényleges	60	20

Látható tehát, hogy nálunk az ipari termelés emelkedésével az ipari fafogyasztás lényeg-

gesen kisebb mértékben emelkedik, mint az európai átlag. Ennek alapvető okait már láttuk.

Az egyes választékok fogyasztásának alakulásával a következőket kell figyelembe venni:

A *fűrészáru* fogyasztás minden valószínűség szerint beáll az európai fogyasztáshoz hasonlóan egy állandó szintre, egy főre vonatkozóan és a lakosság emelkedésének megfelelően csak fokozatos és lassú emelkedést fog mutatni. Figyelembe véve azt a tényt, hogy a fűrészáru egyes fontos helyettesítő anyagai még nem törtek előre nálunk (farost, karton stb.) számítható, hogy ezek felfutásával a fűrészáru fogyasztás emelkedése meg is fog szünni lényegében.

A *bányászati anyagok* (bányafa, bányadeszka stb.) fogyasztásának alakulása egyelőre nálunk szoros függvénye a széntermelés alakulásának. Figyelembe véve azt a tényt, hogy a távlati terveinkben a széntermelés, ha lassúbb ütemben is, de tovább fog emelkedni, számítanunk kell a bányászati anyagok fogyasztásának emelkedésére. Feltehető, hogy az ipari árak rendezése után a szénbányászat is érdekelve lesz a bányafa helyettesítésben és ebben az esetben az emelkedés mérséklődni fog és meg fogja közelíteni az európai tendenciákat. Nem kétséges, hogy néhány évtizedes perspektívában tekintve, a bányafa-fogyasztás csökkenni fog (dunai erőművek, atomenergia, a technika fejlődése folytán előálló helyettesítő anyagok stb.).

A *furnér- és lemezipari termékek* rohamos emelkedése csak bevezetője annak a gyökeres változásnak, ami jelenleg ezen a területen történik. Az enyvezetlemezt és forgácslemezt emelkedése nyomon követi az európai fogyasztás alakulását és lehetséges, hogy a következő években azt meg fogja haladni. Az import fenyőfűrészáru helyettesítésének, a hazai, tűzifaként használt gyengébb választékok iparifává történő feldolgozásának ez az egyik legfontosabb útja. Hazánk ipari fejlettsége most már lehetővé teszi az ilyen igen gazdaságos, — de amellet igen költséges — beruházások fokozatos megvalósítását.

A *papíripari termékek* fogyasztásának alakulása — beleértve a farostlemezt is — messze elmarad az európai fogyasztás alakulásától. Itt lemaradtunk, nem figyeltünk fel az általános irányzatra, nem fejlesztettük ezt az ágazatot. Ma már nyilvánvalóvá vált, hogy ezen a területen a következő években igen jelentős beruházásokkal komoly fejlődést kell elérnünk, ha kevés fáunkat legalább olyan gazdaságosan akarjuk felhasználni, mint a fában gazdag, iparilag fejlett államok.

Az eddig elmondottak áttekintést adtak az európai fahelyzetről, az egyes választékok fogyasztási tendenciáiról, a hazai viszonyokról és ezek birtokában már határozottabban körvonalazhatjuk meg jelenlegi és perspektivikus feladatainkat a fa- és papíripar területén.

II.

A fafeldolgozó ipar távlati terveinek kidolgozását nem kezdhethük el anélkül, hogy át ne tekintenénk a maga egészében a fa útját a csemete elültetésétől a végtermék előállításáig. Ezen az egységes körön belül három eléggé határozottan elkülöníthető szakaszt különböztethetünk meg:

1. A *nyersanyagtermelés*, amely a fa megtermelését, döntését, választékolását és leszállítását foglalja magában és amelyet az erdőgazdaságok végeznek. Hazánkban ebben a szakaszban jelenleg kitermelt összes faanyagnak kb. 70%-a már végtermékké lesz feldolgozva (bányafa, tűzifa, rúdfa stb.).

2. Az *elsődleges fafeldolgozó ipar* az erdőgazdaságok által termelt és továbbfeldolgozásra kerülő iparifát dolgozza fel részben készáruvá, részben félkész terméké. Ide sorolhatjuk a fűrészüzemeket, lemezüzemeket, cellulóz- és gyufagyárakat stb.

3. A *másodlagos fafeldolgozó ipar* az elsődleges ipar félkész termékeit dolgozza fel készáruvá. Ide sorolhatjuk a bútorigart, ládaipart, épületasztalosipart, papíripart és a speciális faipari üzemeket.

Az olyan iparilag fejlett államokban, amelyek megfelelő nagyságú erdőterülettel rendelkeznek megtaláljuk mindhárom szakasz valamennyi üzemét harmonikus összhangban.

Hazánkban egyáltalán nem mondható, hogy a feldolgozó ipar szerkezete, műszaki színvonala, szervezete megfelel annak az elvnek, hogy szűkös nyersanyagforrásainkat a lehető leggazdaságosabban kell feldolgozni. Ennek okai az ismert történelmi, gazdasági, politikai okokban keresendők. A felszabadulás után meg lett volna a lehetőségünk, hogy a teljes termelési folyamat aránytalanságait jobban kiegyenlítsük és ebben az irányban történtek is lépések, de a döntő előrehaladást más egyéb okok mellett a szervezeti széttagoltság nagymértékben gátolta és ennek népgazdaságunk látta kárát.

A most kidolgozás alatt álló távlati terveinkben ezeket a hibákat el kell kerülni és elgondolásainkat úgy kell kialakítani, hogy a szervezeti különállásra való tekintet nélkül egyedül a nyersanyagforrásokat, szükségleteket és a népgazdaság anyagi lehetőségeit figyelembe véve határozzuk meg terveinket úgy, hogy a nyersanyag leggazdaságosabb feldolgozásával, a lehető legkisebb beruházásokkal a lehető legnagyobb értéket állítsák elő a szükségletek figyelembevételével.

A következő feladatunk az lesz, hogy az így harmónikusan kialakított fejlesztési terveket igyekezzünk az egyes részterületeken az illetékes tárcáknál érvényre juttatni.

A kérdés részletes vizsgálatánál célszerű az alábbi alapelvekből kiindulni:

1. Mindenekelőtt az összes rendelkezésre álló eszközzel növelnünk kell erdeink fatermelő képességét:

— az erdőterületek növelése révén, elsősorban a gyorsan növő fajok, a nyár nagymértékű telepítésével, főleg az utak, csatornák mentén,

— a területegységre eső hozamok fokozása útján, a korszerű erdőnevelési eljárások alkalmazásával, az erdők összetételének megjavításával a gyengébb minőségű fajok értékesebbekkel történő kicserélésével.

2. Jelentős mértékben fokozni kell a jelenleg kitermelt mintegy 1 700 000 m³ tűzifa iparifává történő feldolgozását, mert ez a fatömeg biztos bázist jelent a elsődleges fafeldolgozó ipar jelentős mértékű fejlesztéséhez. Hazánk nyersanyagokban szegény és iparunk jelentős része importált nyersanyagot dolgoz fel. Igen kézenfekvő, hogy a jövőben elsősorban azokat az iparágakat fejlesszük, amelyeknek nyersanyaga itthon megtermelhető és a késztermék súlyos importtétel kikapcsolását eredményezheti.

Az elsődleges faipar céltudatos fejlesztése megadja a második lépcsőben a lehetőséget a másodlagos fafeldolgozó ipar kifejlesztésére, ami azt jelenti, hogy az értékes végtermékek termelését olyan mértékben tudjuk növelni, ami már az egész külkereskedelmi mérleget észrevehetően javítja.

A kieső tűzifát részben a hazai széntermelés emelkedése pótolja, a részben szükséges importemelés pedig a nyert többletérték kis hányada fedezi. Ha például tűzifát dolgozunk fel farostlemezzé, a megtermelt devizaérték 1/4-e fedezi a kiesett tűzifa importárát.

3. Végül a fatermelés mennyiségi és minőségi fokozása, a fafeldolgozó ipar lehetőségeinkhez és szükségleteinkhez igazodó fejlesztése mellett minden eszközzel arra kell törekednünk, hogy meglévő nyersanyagainkból, a meglévő termelési adottságaink, kapacitásaink figyelembevételével a lehető legnagyobb értéket termeljünk. Az azonnal eredményt hozó intézkedések elsősorban ezen területen tehetők meg.

Mindezek után vizsgáljuk meg feladatainkat a fafeldolgozó ipar területén.

1. **Fűrésziparunk** távlati helyzetét a hazai erdőkből kikerülő fűrészrönk mennyisége és minősége határozza meg. Külföldről fűrészrönköt nem fogunk kapni, kivéve azt a mintegy 60 000 m³ fenyőrönköt, amelyet előreláthatóan a Szovjetunióból távlatban is megkapunk a speciális méretű fűrészárak előállítására. Az erdőgazdaság távlati terve szerint a következő tizenöt évben a fűrészrönk mennyisége lényegében a jelenlegi szinten marad, sőt a legértékesebb választékok, tölgy és bükk fűrészrönk mennyisége valamelyest csökken, a túlhasználatok teljes felszámolása következtében. Emelkedik a cserrönk mennyisége, tekintettel arra, hogy a cserrőlományainkat csökkenteni akarjuk és helyükbe értékesebb fajokot fogunk telepíteni. Ez a nyersanyaghelyzet már alapjában meghatározza fűrésziparunk perspektíváját. Nyilvánvaló, hogy fűrészüzemeink ka-

pacitását csak lényegtelen mértékben szükséges növelni, de anélkül nagyobb gondot kell fordítani arra, hogy a rendelkezésre álló fűrészrönkből a legértékesebb választékokat állítsuk elő a leggazdaságosabban, a legkisebb költséggel. Itt két alapvető feladatunk van.

a) Az egyik feladatunk az, hogy a legközelebbi 5—6 évben végrehajtsuk összes fűrészüzemünk rekonstrukcióját, gyakorlatilag az összes még meglévő régi munkagépet lecseréljük és ezáltal elérjük azt, hogy a rekonstrukció után fűrészüzemeink technológiája elérje az európai színvonalat. Ennek eredményeképpen növelhetők a kizozatalok, csökken a fajlagos anyagfelhasználás és javul a minőség. A rekonstrukció végrehajtása során gondoskodnunk kell arról, hogy a gépi berendezések modernizálása mellett az üzemek egész technológiáját rendbehozzuk. Bővítenünk kell a rönktárolásokat, gépesítenünk kell a kirakást, a rönktéri anyagmozgatást, rendbe kell hoznunk a készáru tereket, meg kell oldanunk a fűrészáru szakszerű szárítását és tárolását. Ez a feladat most már halaszthatatlan és ezt napirendre is tűztük. Egyes fűrészüzemeink rossz területi elhelyezésén sajnos a következő években még nem tudunk segíteni, ez későbbi időpontra toódik el.

b) A másik fontos feladatunk az, hogy a termelt választékok összetételét, az alkalmazott anyagnormákat a világpiaci árak figyelembevételével felülvizsgáljuk, majd a nyersanyag és szükségletek figyelembevételével a leggazdaságosabb választék-összetételét tervezzük meg.

Erre vonatkozóan igen érdekes képet mutatnak az 1 m³ rönkből kizozható különböző választékok világpiaci árai (12. táblázat).

12. táblázat

Megnevezés	Mérték e.	Egységár \$	Dollárhozam rönk m ³
Bányadeszka	1000 fm	70	17,56
Fenyő fűrészáru	m ³	40	27,26
Cser fűrészáru	m ³	40	28,17
Parkettaléc	m ²	70	31,82
Normál talpfa	m ³	45	32,61
Bükk fűrészáru	m ³	60	42,85
Tölgy fűrészáru	m ³	80	56,34
Sörös-, boros-donga	m ³	180	72,0
Vakfurnér	m ²	0,26	86,58
Színfurnér	m ²	0,91	455,0

Ezek a számok meglepő következtetéseket tesznek lehetővé. Például tölgy színfurnér esetében az 1000 m² színfurnér termeléséhez jelenleg engedélyezett 2 m³ rönkkel szemben végső esetben még 16,15 m³ tölgyrönk felhasználása is gazdaságos, különösen addig, míg furnért importálunk. Ezek a vizsgálatok már eddig is azt eredményezték, hogy azonnali intézkedéseket tettünk a furnérimport teljes kiküszöbölésére. A következő lépésnek a furnérönk teljes egészében hazai forrásból történő biztosítására kell irányulnia. Ugyanezek a számítások eredményezték a dongatermelés fokozását a talpfa termelés rovására. Nyilvánvaló az egész probléma alapos felülvizsgálata jelentős mértékben meg fogja növelni a fűrészipar termelési értékét ugyanazon nyersanyagforrás mellett.

A fűrészipar rekonsztrukciójával kapcsolatban legfontosabb feladatok a következők.

A *Budapesti Fűrészek Vállalat Újpest-rakparti üzeme* elavult és néhány év alatt a városfejlesztési tervek áldozatává válik. De elavult a vállalat másik fűrészé, a Soroksári úti fűrészüzem is. Célszerű a két üzem összevonása a Soroksári úti üzem mellett, s így lényegében a rekonsztrukció keretében egy korszerű, vertikumokkal ellátott modern üzemet kapunk, amely mozaik parketta, fagyapot és forgácslap gyártására is berendezkedne. Itt megvalósítható lenne a fa komplex feldolgozása fűrészüzemi vonatkozásban.

Az *Északmagyarországi Fűrészek Vállalat* jövődjét igen gondos vizsgálatok után lehet csak meghatározni. Nem kétséges, hogy egy későbbi időpontban szükségessé válik egy kombinát építés, amelynek helyét alapos vizsgálatoknak kell megelőzniük. Addig csak a legszükségesebb modernizálást szabad a fűrészeken végrehajtani. A Ládi fűrészüzem a Lenin Kohászati Művek terjeszkedése folytán és beékelte helyzete következtében megszüntetésre vár. Addig csak a legszükségesebb fenntartások végzendők el. Felnémeten látszik célszerűnek kisebb beruházásokkal a keretfűrészek lecserélésével, gőzölők építésével a termelést modernizálni úgy, hogy az északi faanyag az új kombinát felépítéséig viszonylag gazdaságosan legyen feldolgozható.

A *Hárosi Falemezművek* rekonsztrukciója a fűrész- és lemezipar egyik legnagyobb beruházása. Az építés előreláthatóan szakaszosan valósul meg, 10 év alatt úgy, hogy a termelés közben zavartalanul folyik. Az építés után az üzem európai színvonalon álló sokoldalú kombinát lesz.

Nyugatmagyarországi Fűrészek rekonsztrukciója befejezés előtt áll, a továbbiakban kisebb vertikumokkal bővül.

2. *Lemeziparunk fejlesztése* jelenleg a legfontosabb feladatunk. Az előzőekben már láttuk, hogy mindhárom lemezfajta, az enyvezett, a forgácslemez és farostlemez ugrásszerűen emelkedett az utóbbi 10 évben Európában és emelkedik jelenleg is. Nem véletlen, hogy beruházásaink zömét a lemezipar fejlesztése emésztí fel nálunk, mert ez biztosítja a továbbfeldolgozó ipar, elsősorban a bútóripar jelentős fejlesztését és az import fenyőfűrészáru csökkentését.

a) A furnér- és enyvezetlemez-termelés fejlesztését egészen a legutóbbi időkig elhanyagolták. Az előzőekben már láttuk a furnértermelés rendkívüli gazdaságosságát és ennek megfelelően még egyszer alaposan számba kell vennünk nyersanyag lehetőségeinket, és ha szükséges a kihatalt normákat is felül kell vizsgálni. Ezek eredményeképpen már 1960-tól meg kell szüntetnünk a készfurnér-importot egyelőre úgy, hogy elhelyett furnérrönköt importálunk. Nem kétséges, hogy minden lehetőségünk megvan a furnérrönk import fokozatos csökkentésére, majd teljes megszüntetésére. Ennek biztosítása érdekében szükségesnek látszik:

— a *Hárosi Falemezművek* hámozó üzemének bővítése és a lemezüzem bővítésének befejezése,

— a *Furnér és Lemezűvek* rekonsztrukciója,

— esetleg a furnérgyártás további növelése érdekében újabb kapacitások üzembehelyezése, illetve meglévők bővítése.

b) A *farostlemezgyártás fejlesztése* jelenleg a központi feladat. A *Mohácsi Farostlemezgyár I. és II. lépcsőjének* befejezése után hazánk egy modern, 30 000 tonna kapacitású, európai méretekben is hatalmas üzemmel fog rendelkezni. Az I. lépcső 1959-ben, a II. 1962-ben lép a termelésbe. A teljes beruházás mintegy 250 000 000 Ft összege népgazdasági méretekben is figyelemre méltó. A termel farostlemez mennyiséggel mintegy 100 000 m³ import fenyőfűrészáru helyettesíthető, tehát jól mutatja az üzem nagy jelentőségét.

Az eredeti tervek szerint a farostlemezgyár a hullámterek vékony, 3—9 cm anyagát dolgozza fel. Újabban a cellulóztermelés fejlesztési programjával kapcsolatban szükségessé vált, hogy megvizsgáljuk egyéb, bővebben rendelkezésre álló fafajok feldolgozási lehetőségét, tekintve, hogy a nyárra minden mennyiségben, elsősorban a cellulóz- és papírgyártásnál lenne szükség. Így terelődött a figyelem a cserre, amelyet iparilag igen nehezen tudunk felhasználni, ugyanakkor egyre növekvő mennyiségben áll rendelkezésre.

A genfi farost- és forgácslemez világkonferencia megállapította, hogy lényegében minden fafaj alkalmas farostlemez-termelésre, a kérdés csak a minőségben és az alkalmazott technológiában van.

A *Szegedi Falemezgyár* kitűnő műszakiai és kutatói ez évben sikeres kísérleteket végeztek és cserfából jó minőségű lemezt készítettek. Ezek után a mohácsi gépi berendezéseket szállító svéd céghez küldünk laboratóriumi mintát és a közölt eredmények szintén igazolták azt, hogy cserből jó lemez készíthető. Ezen túlmenően Lengyelországba küldtünk nagyobb mennyiségű cser nagyüzemi kísérletek elvégzéséhez. A kapott eredmények ott is igen jók. Ha majd a mohácsi üzemünkben végzett kísérletek is minden kétséget kizáróan bizonyítják a cser használhatóságát, úgy nagyot léptünk előre, mert egyrészt a rendelkezésre álló cser 2—3, mohácsihoz hasonló méretű farostlemezgyár nyersanyagát biztosítja, másrészt a nyár felszabadul a cellulóz- és papírgyártás céljaira, amelynek fejlesztése a népgazdaság egyik leg-sürgősebb soronlévő feladata. A következő 15 évben előreláthatóan még egy 20 000 tonnás farostlemezgyár építése válik szükségessé annak érdekében, hogy az alapanyagipar termelése megelőzze a feldolgozóipar fejlődését.

c) *Forgácslemezgyártásunk* most küzd a gyermekbetegségekkel, ez azonban nem szabad, hogy megtorpanásra késztesen bennünket. A legviharosabb üzemi fejlődést az utóbbi években a fatermékek területén a forgácslemezgyár-

tás érte el Európában. Nem véletlen, hogy a farostlemezyártás Svédországban, a forgácslemezyártás Németországban indult rohamos fejlődésnek. Az előbbi energiaigényes, a második ragasztóigényes, ott az olcsó vízienergia, itt a fejlett kémiai ipar tette lehetővé a gazdaságos termelést. Vegyiparunk tervezett gyors ütemű fejlődése előreláthatóan biztosítja a szükséges műanyagokat, mert importált ragasztóanyag igen rontja a termelés gazdaságosságát.

Ma már elég világosan látható, hogy a forgácslaptermelés nálunk két vonalon fog fejlődni. Az egyik a fűrészüzemek vertikumaként létesülő és fűrészüzemi hulladékot feldolgozó faforgácslap termelés, a másik a kendergyárak vertikumaképpen felépülő és kenderpozdorját feldolgozó pozdorjalap termelés.

A pozdorjalap előnye, hogy gyakorlatilag nyersanyagköltség nem merül fel, mert a pozdorja más módon nem hasznosítható hulladék. Nyilvánvaló, hogy addig, amíg a rendelkezésre álló kenderpozdorja lehetővé teszi, elsősorban ezen a bázison kell a forgácslapgyártást fejleszteni, a népgazdasági érdek ezt kívánja. Ez azt is jelenti, hogy kombinátok és vertikumok építése nem égetően sürgős, és az erőinket koncentrálnunk a farostlemezyárak befejezésére és a fűrészüzemek rekonstrukciójára. Az eddigi elképzelések szerint a pozdorjalaptermelés viszonylag kis költséggel 1—2 év alatt 20 000 m³-re növelhető, ami igen jelentős mennyiség.

A faforgácslap termelésnek még az idén kell megindulnia Szombathelyen és jövőre már 6200 m³-t kell termelnie. Az elgondolások szerint a 15 éves fejlesztési időszakban még 30 000 m³ forgácslemez kapacitás épül fel, és pedig 10 000 m³ Háros vertikumaképpen, 10 000 m³ a Budapesti Fűrészek átépítése után, mint annak vertikuma és 10 000 m³ a leendő új Északi Kombinátban.

A forgácslap- és farostlemezyártás perspektivikus tervei tehát megadják az alapot a bútór- és épületasztalosipar nagyarányú fejlődésének, és ha sikerül az alapanyagtermelés és a feldolgozó ipar fejlesztését összhangba hozni, hazai nyersanyagbázison megoldhatjuk az egyik legnehezebb problémát, a kielégítő bútorellátást.

Mindenesetre a forgácslemeztermelés beindításával kapcsolatos nehézségek mindkét oldalon, Szombathelyen és a pozdorjalap üzemekben egyre figyelmeztetnek bennünket. Ilyen nagy jelentőségű új termék termelésénél célszerűbb lett volna a legfejlettebb külföldi gépi berendezést behozni, mert az lett volna a legolcsóbb, és az alapozta volna meg a termelés töretlen fejlődését, a gyártmány bevezetését a feldolgozó iparban. Ez a tanulság a jövőre vonatkozóan, de most nem szabad türeimtelenné lennünk, és teljes segítséget kell nyújtanunk az ezzel foglalkozó üzemeknek, hogy minél előbb meg tudják indítani a gyártást teljes kapacitással, és — ami a legfontosabb — megfelelő minőségben és önköltséggel.

d) A bútórlapgyártás fejlesztése látszólag elhalványul a nagyarányú forgácslemez-termelés mellett. Ez azonban nem jelenheti, hogy elhanyagolhatjuk a bútórlapgyártást. Nyilvánvaló, hogy az export bútóroknál szükség lesz bútórlapra, és ha fejlesztjük a gyártás technológiáját, áttérünk az üreges bútórlapokra (farost-rács, furnérrács), feltétlenül emelnünk kell a bútórlap termelést. Ezt egyébként a vertikumok fejlesztésénél figyelembe vettük (Furnér- és Lemezművek, Szegedi Falemezgyár).

3. A ládaipar területén az eddigi gyakorlattal, sőt az eddig kialakult távlati elképzelésekkel szemben is jelentős fordulatot kell elérnünk. A ládaipar az egyik legnagyobb import fenyőfűrészáru fogyasztónk. Az évi felhasználás 100 000 m³ körül mozog. Az eddigi távlati elképzelések szerint ez — figyelembe véve a ládaipar jelentős felfutását is — 1975-re mintegy 80 000 m³-re csökkenne, ami azt jelenti, hogy az import fenyőfűrészáru aránya 70 % körüli szinten maradna.

A külföldi tapasztalatok azt mutatják, hogy a fenyőfűrészáru csökkenése a csomagolásban lényegesen nagyobb mértékben fokozható. Az iparilag fejlett államokban elsősorban a kartondobozok, olyan államban, mint Bulgária, a lombosfűrészáru szorítja, illetve szorította ki a fenyőfűrészárut. Erdőgazdaságaink jelentős mértékben fejlesztik a tűzifából készülő fagyártmányok termelését. Ezzel kapcsolatban a ládaelemek gyártása nagymértékben fokozható. Nagy ütemben fejlődik a hazai alapanyag nyugaló cellulóz- és papíriparunk. Jelentős mértékű nyártelepítést szándékozunk végezni a következő években. Mindezek eredőjeképpen minden lehetőségünk megvan, hogy a fenyőfűrészáru arányát radikálisan csökkentjük a ládaiparban. Ezt a kérdést a közel jövőben alaposan ki kell dolgozni az itt elmondottak figyelembevételével. Ezt segítik elő a már beszerzett koronghasítók, amelyek lehetővé teszik a hazai nyersanyag gazdaságos felhasználását ládalemezekkel. Természetesen ehhez a jelenleg elavult gépi berendezésekkel és technológiával dolgozó ládaiparunkat újjá kell szervezni.

Az itt elmondottak megvalósítása a fűrész- és lemezipar területén hozzávetőlegesen az 1958. évhez viszonyítva az alábbi többlettermelést eredményezhetik:

$$\begin{aligned} 1960 &= 4\,000\,000 \text{ \$}, & 1970 &= 15\,000\,000 \text{ \$}, \\ 1965 &= 10\,000\,000 \text{ \$}, & 1975 &= 18\,000\,000 \text{ \$}. \end{aligned}$$

Ez azt jelenti, hogy gyakorlatilag azonos nyersanyagellátás mellett elsősorban a műszaki fejlesztés eredményeképpen fűrész- és lemeziparunk többlettermelése 1975-re fedezi jelenlegi importunk kb. 25 %-át. Ha az erdőgazdaság és a feldolgozó ipar egyéb területén hasonló erőfeszítések történtek, akkor az emelkedő szükségletek ellenére faimportunk abszolút mértékben is csökkenni fog.

Bútoripar

Amíg az elsődleges fafeldolgozóipar fejlesztését illetően kialakult és világos elképzelésünk vannak mind a fejlesztés irányát, mind nagyságát illetően, addig a bútortiparban ezek az elképzelések most vannak kialakulóban. A fejlesztési elképzelések konkrét kidolgozása több irányban folyik, a Tervhivatal ez év végére készül el a bútortipar távlati fejlesztési tervével, ami figyelembe veszi a várható belső szükségleteket főbb bútortípusonként; az exportlehetőségeket, a rendelkezésre álló alapanyagokat, és mindezek eredőjeként meghatározza a szükséges fejlesztés irányát és mértékét.

Néhány alapvető kérdést azonban már most tisztázhatunk és ezek alapján a fejlődés irányát is meghatározhatjuk.

a) Bár a bútortipar a felszabadulás után igen komoly fejlődést ért el, a termelés mennyiségében és műszaki színvonalban lemaradt az egyre növekvő szükségletek mögött. Ennek egyik fő oka az volt, hogy a bútortipar fejlesztésével illetékes tényezők nem foglalkoztak megfelelő mértékben, és így az iparág nem kapta meg azt az anyagi, műszaki és erkölcsi segítséget, amely a szükséges fejlődést biztosíthatta volna. Ebben az az általános vélemény is szerepet játszott, hogy mivel hazánk fában szegény ország, nálunk a faipari üzemeket nem szabad túlzottan fejleszteni, nehogy import gondjainkat növeljük. Ennek következménye az lett, hogy a bútortipar egyik leglényegesebb hiánycikkünké vált, az importgondjaink egyáltalán nem csökkentek, mert a szükségletek kielégítésére importálnunk kellett bútort, benne külföldi munkabért, holott éppen munkaerővel egyre nagyobb mértékben rendelkezünk, végül nem tudtuk kihasználni export lehetőségeinket, holott a magyar bútorok egyes külföldi piacokon évtizedek óta igen jó hírnévnek örvendtek.

b) A hazai erdőgazdaság és faipar tényleges helyzetének és lehetőségeinek, valamint az európai általános fahelyzetnek az alapos és részletes tanulmányozása világossá tette, hogy az előbb említett felfogás alapján téves és helytelen, és éppen a hazai fahiány írja elő parancsoló szükségként a hazai erdőgazdálkodás és faipar gyorsított fejlesztését, mert csak ezen ágak fejlesztése segíthet viszonylag gyorsan gondjainkon, az elsorvasztás pedig rohamos tempóban növeli a faellátás problémáit. Ennek a felismerésnek az eredményeképpen az elmúlt években jelentős erőfeszítések történtek az elsődleges faipar, elsősorban a furnér-, enyvezett-, farost- és forgácslemez gyártás fejlesztésére, annak eredményeképpen már 1960-ra teljes egészében ki tudjuk küszöbölni ezen cikkek importját, sőt lehetőségünk van a felhasználó iparágak, elsősorban a bútorgyártás jelentős fejlesztésére.

c) A bútorgyártás hazai nyersanyagbázison történő erőteljes fejlesztése lehetővé teszi a szükségletek fokozatosan növekvő mértékben történő kielégítését, az import megszüntetését, külkereskedelmi helyzetünk megjavítását.

d) Az említett célok elérése érdekében a közeli években az elmúlt időszakhoz viszonyítva növelnünk kell a népgazdaság ezen ágába eszközölt beruházások nagyságát, alátámasztva azzal a megfontolással, hogy ezek a beruházások gyorsan térülnek meg, hazai anyagból dolgozó iparág fejlesztését szolgálják, elsőrendű szükségleteket elégítenek ki és javítják a külkereskedelmi mérlegünket.

A bútortipar fejlesztése tervének kidolgozásánál figyelembe kell venni azt a tényt is, hogy az ország bútortermelésének jelenleg csak $\frac{1}{3}$ -át állítja elő az állami bútortipar.

Mindezeket tekintetbe véve a bútortipar termelését 1965-re a jelenlegi 1,7-szeresére, 1975-re 3-szorosára irányozhatjuk elő. Ezen belül az állami bútortipar termelését 1965-re a jelenlegi 2,5-szeresére, 1975-re a négyszeresére szükséges felemelni. Az egyes területeken az alábbi szempontokat célszerű érvényesíteni.

Állami bútortipar

A fejlesztése erős üteme szükségessé teszi a fejlesztési elgondolások igen részletes kidolgozását annak érdekében, hogy az a lehető leggyorsabban és a legkisebb beruházások igénybevétele mellett valósuljon meg, és amellet a felfejeztett állami bútortipar technikai színvonala elérje az európai színvonalat, mind a minőség, mind az önköltség vonatkozásában.

a) Ennek érdekében a legsürgősebb feladat, az alkalmazott technológia korszerűsítése. Mivel a tervezett felfutás hazai bázison történik, alapvető követelmény az alapanyagok tekintetében a farost és különféle forgácslemezek (fa, pozdorja) széleskörű elterjesztése. Ezen a téren a bútortipar az elmúlt években dicséretre méltó előrehaladást tett, mert mire a hazai lemezek megjelennek a piacon, a bútortipar külföldi lemezek felhasználásával a technológiákat kidolgozta és készen várja a hazai rost- és forgácslemezeket. Nyilvánvaló, hogy a célszerű felhasználás csak akkor fog megindulni, ha ezek a lemezek kifogástalan minőségben és bőségesen fognak rendelkezésre állni. Természetes, hogy a továbbiakban is folyton tökéletesítenünk kell a lemezek minőségét a bútortipar igényeinek megfelelően (műgyanta, lakk bevonatú farostlemezek, üreges farostlemez, bútorlapok stb.) annak érdekében, hogy a farost- és forgácslemezfelhasználás maximális legyen a bútortiparban és a külföldi eredetű alapanyagok aránya a minimálisra csökkenjen.

Fokozni kell a bútorgyártás valamennyi ágában az alkatrészek tipizálását a variálhatóság érdekében, és nyilvánvalóan emelnünk kell a fém- és műanyagok kombinatív felhasználását.

Fokozatosan át kell térnünk a műgyanta ragasztásra, a kézi sellak puliturozás helyett be kell vezetni a gépöntéssel felhordott poliészter fényezést. Teljesen gépesíteni kell a felületkezelést, meg kell oldanunk a szerelőszalagok üzembeállítását.

A hajlított bútorgyártásban a jelenlegi

thonet technológiával készülő bútorok részarányának jelentős csökkentésével egyidejűleg be kell vezetnünk a részben fűrészelt, nagyobb részt furnérból préselt ülőbútorok gyártását.

A kárpitozott bútorok gyártásában a jelenlegi rugós epedás és tömő anyagok megoldások mellett és helyett a műgyanta hablaticelek alkalmazását kell kiterjeszteni.

Általában a technológia fejlesztésében feltétlenül figyelembe kell venni azokat az értékes tapasztalatokat és javaslatokat, amelyet a FATE külföldön járt delegációjának jelentése tartalmaz.

b) A fejlesztés leggyorsabb és legolcsóbb megoldásául kétségen kívül a második műszak bevezetése látszik a legkézenfekvőbbnek bútorgyáraink többségében. Bár kétségtelenül vannak ennek a megoldásnak nehézségei, mégis a szükségszerűség folytán (meglévő berendezések jobb kihasználása, meglévő vezető káderek, kialakult szakmunkásgárda stb.) mindenütt, ahol csak lehetséges a felfutás során elsősorban ezt a lehetőséget kell kihasználni.

c) A következő, de az előbbi kérdéstől el nem választható feladat a fejlesztésre alkalmas gyárak rekonstrukciós átépítése. A rekonstrukció során egyidejűleg meg kell oldani a modern technológia bevezetését és a termelés növelését.

d) Csak az előző feladatok sikeres megoldása és a fennálló lehetőségek teljes kihasználása után kerülhet sor új bútorgyárak létesítésére, tekintve, hogy ezek lényegesen nagyobb beruházásokat igényelnek és emellett egy sor egyéb problémát is felvetnek (káderek, járulékos beruházások stb.). Azt azonban világosan látnunk kell, hogy 1957-ig több, előreláthatóan mintegy 6 új bútorgyárat kell létesítenünk. Korai lenne még ezek végleges helyéről beszélnünk, de annyi már ma is világos, hogy elsősorban azok a helyek jöhetnek számításba, ahol megfelelő, jelenleg kihasználatlan épületekhez jutunk, és ahol a megfelelő munkaerő rendelkezésre áll. Figyelembe kell még venni bizonyos általános ipartelepítési szempontokat is.

Szövetkezeti bútorigar

A szövetkezeti bútorigar az elmúlt 10 évben igen jelentős fejlődésen ment át. Az első szövetkezetek a volt kisiparosok műhelyeiben, a tagok által behozott gépekkel kezdték meg működésüket. A fejlődés során egyes szövetkezetek új üzemeket építettek, bevezették a nagyüzemi termelést, jelentősen javították gyártmányaik minőségét. Ez a folyamat tovább folytatódik és a szövetkezeti ipar továbbra is jelentős tényezője marad a magyar bútorgyártásnak.

A szövetkezeti ipar megalakulásakor, figyelembe véve az akkori termelési lehetőségeket, elsősorban kisebb, egyedi termékek gyártásával foglalkoztak, közületi munkákat, jelentős javítási feladatokat láttak el. Amint javultak a szövetkezetek munkafeltételei, a technológia; fokozatosan áttértek a belföldi, illetve export bútortermelésre. Jelenleg a szövetkezetek a magyar bútortermelés 45 %-át fedezik. Különösen

jelentős a szövetkezetek exporttermelése. Jelenleg 17 szövetkezet dolgozik exportmunkán és az összes bútorexport 67 %-át a szövetkezetek állítják elő.

Ismerve a feladatok nagyságát, a szövetkezeti bútorgyártásnak is jelentős szerepet kell játszania a fejlesztésben. A feladat a munkahelyek további összpontosítása, a korszerű technológia bevezetése, az ehhez szükséges gépi berendezések beszerzése, a minőségi bútortermelés, ezen keresztül az export további fokozása.

Épületasztalosipar

Az épületasztalosipar termelési volumenét elsődlegesen a lakásépítési program és az egyéb középítés mennyisége határozza meg. Ha ezt a kérdést vizsgáljuk, akkor megállapíthatjuk, hogy a lakásépítési program felfuttatása következtében az iparág termelését az 1958. évi szinthez viszonyítva 1975-re, mintegy 85—90 %-kal kell növelni.

Ha megnézzük az iparág jelenlegi állapotát, akkor megállapíthatjuk, hogy túlnyomórészt korszerűtlen berendezéssel és gépekkel rendelkeznek az üzemek, és ez bizonyos mértékben az üzemek épületeire is vonatkozik.

Az iparág gépesítési foka 1956—57-ben 12—14 %, ma pedig 20—22 % között mozog.

Ezek a számok mutatják ugyan a fejlődést, de mutatják még mindig a jelenlegi alacsony gépesítési szintet.

A feladatok sikeres végrehajtása érdekében szükségessé válik a jelenlegi üzemek korszerűsítése, illetve több üzemben rekonstrukció végrehajtása.

1975-ig 4 üzemben szükséges rekonstrukciót végrehajtani, ami a jelenlegi termelésünknek 80 %-kal történő megemelését jelenti.

Az üzemek rekonstrukciója mellett szükségessé válik további 2 korszerű üzem létrehozása is.

További kapacitásnövekedést jelent az iparágban a nyílászáró szerkezetek tipizálása, amely lehetővé teszi az éles profil kialakítását. Ez a munka részben már folyik, mert pl. a hajópadló gyártás egy vállalat kebelében van profilírozva, holott eddig a gyártás 8—9 vállalatnál történt.

Ugyancsak intézkedés történt az irányban is, hogy a lakások részére készülő tömeges nyílászáró szerkezeteket két vállalatnál állítsák elő. Ennek gazdasági eredményei 1958 első felében megmutatkoztak, mert az iparág összes gazdasági mutatói jobbak az eddigi tény- és tervszámoknál, emellett mintegy 30 %-os kapacitás növekedést is elértünk.

A gépesítés fokozásával egyes helyeken, pl. a parkettagyártás vonalán meg kell oldani a komplex gépesítést. Parkettaféleség az a gyártmány, melynek gyártási menete olyan, hogy legkedvezőbben ezen a területen valósítható meg a komplex gépesítés.

Nyílászáró szerkezetek gépesítésének fokozásánál főleg a korszerű famegmunkáló gépek technológiai sorrendnek megfelelően való alkal-

mazása által lehet a gépi munka részarányát a jelenlegi 20—22%-ról 50—60%-ra növelni. Ezzel párhuzamosan sok mellékidő és anyagmozgatási idő a minimumra csökkenthető a folyamatos gyártás bevezetése révén.

A fokozódó termelésnövekedés nagyobb mennyiségű anyagfelhasználást igényel. Mivel a faanyag ellátás terén országos szinten problémáink vannak, így kötelezően jelentkezik a hazai gyártású fapótló anyagok nagyobb mértékben való bedolgozása. Ezen a téren a kezdeti lépéseket már megtettük, így az elkövetkező időszakban a felfutást a mostani kísérletek alapján műanyagok széleskörű felhasználásával tudjuk biztosítani.

Kísérletképpen egész épülettömbök nyílászáró szerkezeteit (ajtók) részben farostlemezből, részben forgácslemezből készült nyílászáró szerkezetekkel láttuk el. A műfafeleségekből történő gyártást megfelelő módon biztosítottuk úgy, hogy ma már nemcsak kísérleti gyártást, hanem nagy mennyiségben történő előállítását is tudunk végezni.

Meg kell még említeni, hogy az üzemek fejlesztésénél, illetve rekonstrukciójánál egy üzemet az eddigi kisméretűben előállított beépített bútorokra kell állítani, mert ilyen irányú igény nagyméretűben megnövekedett és a távlati tervekben nagy mennyiségben szerepelnek a beépített bútorokkal készülő lakások. Itt elsődlegesen hazai gyártású műfaanyagokat kell felhasználni.

Röviden áttekintve a fakérdés főbb általános problémáit, önként adódik az a következtetés, hogy az elmúlt időkben nagyrészt azért nem tudtuk lehetőségeinket gazdaságosan kihasználni, mert a fa megtermelése és feldolgozása különféle minisztériumokhoz és főhatóságokhoz tartozik és ennek folytán az egyes részterületeken dolgozó szakembereknek egyrészt nincs meg a lehetőségük, hogy a kérdést a maguk összefüggésében vizsgálhassák, másrészt az egyes részterületeken a fejlesztésre rendelkezésre álló anyagi eszközök legtöbb esetben háttérbe szorulnak az illető tárca főprofiljának beruházásával szemben. Nyilvánvaló, hogy az egyes területeken rendelkezésre álló összegek arányos elosztása a feldolgozás egész területén már kedvezőbb helyzetet teremtene, nem is szólva arról, hogy az egész fakérdés összefüggő távlati tervének vizsgálata, annak gazdaságossága és népgazdasági jelentősége miatt minden valószínűség szerint a rendelkezésre bocsátott anyagi eszközök növelését is eredményezné. Mindez a szakemberek előtt nem új dolog, hiszen ez a kérdés évek óta napirenden van, elsősorban a FATE szorgalmazására. Mivel az elmúlt években ez a kérdés több variációban is napvilágot látott, az ügy érdekében szükségesnek látszik itt a konferencián a kérdés egyértelmű tisztázása, mert az egyes részterületeken még fennálló félreértések nagyméretűben akadályozhatják az egységes szemlélet kialakítását. Nyilvánvaló, hogy szervezeti változás csak

akkor hozhat népgazdasági szinten eredményt, ha az *egész folyamat*, a fa megtermelésétől, döntésétől, hosztolásától, leszállításától az elsődleges feldolgozástól át a késztermékig, egységes irányítás alá kerül. Saját magunkkal kerülnénk ellentétbe, ha az egységes faipar megteremtésének jelszava alatt az egész folyamatot egy szervezeten összekapcsolódó másik résznél akarvánk szervezeten kettéválasztani. Az elmúlt években voltak olyan elképzelések, amelyek az egységesítést úgy képzelték el, hogy az erdőgazdaságból szervezeten leválasztják a fakitermelést. Úgy gondolom ma már mindenki előtt világos, hogy hazánkban egy ilyenfajta egységesítés népgazdaságilag lényegesen több kárt eredményezne, mint hasznot. A mi erdőgazdaságunk a felszabadulás óta igen sokat haladt előre a belterjesség útján és ennek során az előhasználatokat a felszabadulás előtti 10%-ról 40%-ra emelte. Ez azt jelenti, hogy ma már az egészen fiatal állományok tisztítása, a középkorú állományok gyérítése, mint elsősorban erdőnevelési és másodsorban fatermelési tevékenység elválaszthatatlanul összefonódott a véghasználatokkal, mint elsősorban fatermelési és másodsorban erdőművelési tevékenységgel. Erdőgazdaságaink az erdőművelés magas színvonalra való emelésével egyidejűleg a felszabadulás előtti 13%-ról 43%-ra emelték az iparfa kihozatalt, helyesen kapcsolva az erdőnevelésen keresztül a népgazdaság távlati érdekeit a jelenlegi szükségletek lehető legjobb kielégítésével. Ennek az egységnek a szervezeti megbotása rendkívül károsan befolyásolná az erdő állapotát és semmit sem javítana a jelenlegi helyzeten, nem is szólva arról, hogy a fa önköltségét jelentősen megnövelné, mert ugyanazon a területen két apparátus fenntartását tenné szükségessé. Így az év folyamán egyik sem lenne teljesen kihasználva, mert télen az egyik, tavasszal és nyáron a másik lenne gyakorlatilag munka nélkül. Úgy gondolom, hogy ebben mindnyájan egyetértünk és helyesebb, ha a továbbiakban minden félreértés elkerülése végett az *erdőgazdaság és a faipar egységéről* beszélünk.

Ezen túlmenően ma már világosan látható, hogy a népgazdaság fejlesztése érdekében elengedhetetlenül szükséges, hogy szorosabb kapcsolat épüljön ki a nyersanyagtermelés, az elsődleges és másodlagos feldolgozás *minden ágazata* között. Ennek hiánya miatt az elmúlt években sok reális lehetőséget mulasztottunk el. Például a cellulóze- és papírparunk a felszabadulás után sem műszakilag, sem mennyiségileg nem fejlődött megközelítőleg sem a kielégítő mértékben. Egyetlen komoly cellulóze gyárunk szulfít eljárással dolgozik, amelynek alapanyaga 80%-ban fenyő papírfa, amelyet importálunk. Nyárt csak 20%-ig tudnak bekeverésre felhasználni. A cellulóze és papírfa lemaradása folytán előállott aránytalanságot mindnyájan érezzük a papírhiányban, az egy főre eső papírfogyasztás alacsony színvonalában. Ugyanakkor a cellulóze- és papírgyártás az utóbbi években

rendkívül gyors ütemben fejlődött Európában és a műszaki fejlődés oda vezetett, hogy a szulfát eljárás bevezetésével ma már a nyár például korlátlanul felhasználható lényegesen rosszabb minőségben is cellulóze gyártásra. A nyártelepítésre pedig hazánkban igen komoly lehetőségek vannak és ezek eredménye már néhány év alatt lehetővé tenné a cellulóze- és papírtermelés jelentős fokozását hazai nyersanyagbázison. Nyilvánvaló, hogy a szorosabb együttműködés ezen a területen már lényegesen előbbre vitte volna a kérdés megoldását.

Nem lehet vitás, hogy az egységes szemléletnek ilyen széleskörű értelmezése olyan lehetőségeket nyitna meg a népgazdaság előtt, ami már néhány év alatt észrevehetően megjavítaná az ország faellátását, csökkentené a külkereskedelmi terheket és ezzel együtt érezhetően

javítaná népünk életkörülményeit. Addig is, amíg a szervezeti egység vonalán előbbre léphetünk, legalább annyit meg kell tennünk, hogy társadalmi vonalon kerüljünk közelebb egymáshoz, ismerjük meg egymás problémáit, látogassuk meg egymás üzemeit, érvényesítsük munkánkban a szerzett tapasztalatokat és akkor a kívánt célt fokozatosan el fogjuk érni. Különösen időszerű ez a kérdés most, a távlati tervek készítésének időszakában és nekünk mindent el kell követnünk, hogy az erdőgazdaság és faipar, valamint a cellulóz- és papírpar távlati tervei egymással összhangban kerüljenek kidolgozásra, mert csak ez biztosíthatja meglévő fakészletünk leggazdaságosabb kihasználását, importterheink csökkentését, népgazdaságunk szerkezetének jelentős javítását és népünk élet-színvonalának gyorsabb ütemű emelését.

A FATE soproni országos konferenciáján elhangzott hozzászólások

LONKAI JÁNOS (OEF osztályvezetője):

A különböző tárcák irányítása alá tartozó faipari ágazatok általános helyzetéből kiindulva, elsősorban azt kell látnunk, hogy a fűrész- és lemezipar bizonyos értelemben ütköző, vagy mondhatni kiegyenlítő szerepet tölt be az egész faipar egyesítésének alapvető problémájában.

Mi bizonyítja ezt? Bizonyítja az, hogy a fűrész és lemezipart saját érdeke, valamint az egész faipar fejlődésének perspektívája, a továbbfeldolgozó faiparhoz, és az erdőgazdasághoz egyaránt fűzi.

Az erdőgazdasággal való szoros kapcsolat lehetővé tette az alacsonyabb értékű erdei választékok fokozottabb felhasználásán keresztül a nyersanyagbázis jelentős kiszélesítését, a mindenáron való termelés helyett a termelés gazdaságosabbá tételét, a világgpiaci árakhoz idomuló, anyagtakarékosságra ösztönző helyes árrendszer kialakítását és mindezek eredményeképpen a faimport csökkentését szolgáló termeléspolitikai irányzatok uralkodóvá válását. A tovább feldolgozó iparral való szoros kapcsolatot pedig az teszi most már elengedhetetlenül szükségessé, — hogy a komplex fafeldolgozás iránti törekvések e szorosabb kapcsolat nélkül nem valósíthatók meg eredményesen.

Néhány konkrét példa!

Egyetlenegy bútorgyárnak sincs akkora telepe, hogy ott az elsődleges feldolgozás igényeihez mérten megfelelő nagyságú, rönk és árútér legyen berendezhető. Ugyanakkor a fűrész- és lemeziparnak, de a bútorigarnak is a beruházások koncentrációja révén lesznek olyan beruházásai, ahol elsődleges vagy továbbfeldolgozó üzem is elférne és ahol a járulékos beruházások egy része is megtakarítható lenne. Ez lényegében azt jelenti,

hogy a komplex fafeldolgozásról mi is, a bútorigarnban dolgozók is igen sokat beszélhetünk, igen sokat írhatunk, de külön-külön átfogó és konkrét eredményt — a faipar egyesítése nélkül — sohasem fogunk elérni.

Egy másik példa:

A fűrészipar távlati fejlesztési tervében a többi közt előirányoztuk a mozaikparketta-gyártás bevezetését. Ezzel kapcsolatban olyan véleményt is hallottunk, hogy a mozaikparketta-gyártás az EM feladata és nem profilja a fűrésziparnak. Mi fűrészesek viszont úgy gondoljuk, hogy az anyagtakarékosabb eljárások bevezetését nemcsak az határozza meg, hogy az egyes tárcák milyen gyártásprofil adnak vállalatainknak, hanem az is, hogy a hazai erdőkből kikerülő választékok hol dolgozhatók fel a leggazdaságosabban.

Helyes Madas elvtársnak az a megállapítása, hogy mindaddig, amíg a faipar egyesítése nem történik meg, társadalmi úton, elsősorban a FATE útján, építsük ki az egyes ágazatok között a még szorosabb kapcsolatot.

Ezek előrebocsátása után a fűrész- és lemezipar, valamint ládagyártás vonatkozásában — egész röviden — néhány olyan alapvető kérdéssel szeretnék foglalkozni, amelyek a távlati fejlesztés szempontjából döntő jelentőségűek és megoldásukkal elő tudjuk segíteni:

1. az anyagtakarékosabb gyártási eljárások bevezetését;
2. a termelés gazdaságosságának fokozását;
3. a faimport csökkentését.

A távlati fejlesztés feladatai

1. A normálparketta-gyártás mellett a mozaikparketta-gyártás bevezetése;
2. Ragasztott ipari dongából a hordógyártás kifejlesztése;

3. A lécbetétes bútorlap helyett a hámozott betétes bútorlapgyártás további fokozása, valamint az üreges, vagyis a furnérrács szerkezetű bútorlapgyártás bevezetése;

4. A fűrészáru terhére a furnér- és enyvezttlemez-gyártás növelése;

5. Szokványáru helyett kész alkatrészek és alkatelemek gyártásának bevezetése, pl. szín-furnérozott, méretre vágott forgácslapok előállítására;

6. Fehér bükkfűrészáruból előállított bútorlécek helyett a ragasztott elemű székgyártás bevezetése furnér, ill. enyvezett lemez felhasználásával;

7. A fűrészpormentes gyártási eljárások, pl. a koronghasítógépekkel történő ládaelemgyártás kifejlesztése. Itt meg kell jegyezni, hogy perspektivikusan és népgazdasági szinten a kartonlemezről való ládagyártást is meg kell oldani.

A mozaikparketta, üreges bútorlap és ragasztott iparidonga alapanyagú hordógyártás bevezetése anyagmegtakarítást tesz lehetővé. Igen jelentős anyagmegtakarítást eredményez a koronghasítógépes technológia bevezetése a ládagyártásban egyrészt azon keresztül, hogy a zöltség- és gyümölcsládák elemei zömben fűrészpormentesen állíthatók elő, másrészt annak következtében, hogy a régi technológiában felhasznált import fenyőfűrészáru helyett tűzifa minőségű kivágások és az ún. falusi fából kihosszított faanyag dolgozható fel.

Az említett új technológiai eljárások mellett külön ki kell emelni a forgácslap- és rostlemezgyártás kifejlesztésének óriási jelentőségét. Mindkét termék új iparágak kialakítását jelenti a faiparban. Hogy világviszonylatban rövid idő alatt milyen hatalmas fejlődést ért el a forgács- és rostlemezgyártás, épp Madas elvtárs előadásából láthattuk. A szocialista világrendszer államai, élükön a Szovjetunióval, ugrásszerűen tervezik emelni a forgács- és rostlemezgyártást. Nem kétséges, hogy a forgács- és rostlemezgyártás kifejlesztése hazánkban is szükséges.

Ezzel kapcsolatban a következőket kell tudnunk:

A forgácslapgyártásban az utóbbi 1—2 évben igen nagy fejlődés következett be. A korábbi eljárásokhoz képest sokkal gazdaságosabb eljárások születtek. Igen nagymértékben csökkent a termelés energiaigénye is. Az egyik legdöntőbb változás a préselés korszerűsítése, amit a nagyfrekvenciájú melegítés és a gőzlökéses eljárás alkalmazása tett lehetővé. Ez a fejlődés azt eredményezte, hogy a préselési idő — ami kezdetben 30 perc volt — lecsökkent 4—6 percre.

Világviszonylatban a következő kapacitásnormák bevezetését tervezik:

a) *Igen nagy kapacitású berendezés:*

Átlagos kapacitása évi 40—50 000 m³, 1 db 8—10 emeletes 1750 × 3500 mm gőzlökéssel dolgozó prés alkalmazásával.

b) *Nagy kapacitású berendezés:*

Átlagos kapacitása évi 25 000 m³, 1 db 5 emeletes 1750 × 3500 mm-es gőzlökéses prés alkalmazásával.

c) *Közepes kapacitású berendezés:*

Átlagos kapacitása évi 15 000 m³, vagy 1 db 1250 × 2500 mm méretű 5—6 emeletes, gőzlökéses prés, vagy 1 db 1750 × 3500 mm méretű 2—3 emeletes, gőzlökéses prés, vagy 1250 × 3500 mm méretű, 1 emeletes magasfrekvenciájú és gőzlökéses prés alkalmazásával.

d) *Kis kapacitású berendezés:*

Átlagos kapacitása évi 8000 m³, vagy 1 db 3—4 emeletes, 1250 × 2500 mm méretű gőzlökéses rendszerű, vagy 1 db egy emeletes, 1750 × 3500 mm méretű gőzlökéssel dolgozó prés alkalmazásával.

A felsorolt termelési kapacitásokhoz a következő fő jellemzők tartoznak:

Forgácslap vastagsága 19 mm, három műszakos termelés 7—10 perc préselési ciklus gőzlökés alkalmazásával, évi 300 munkanap, a prés kapacitásának 85—90%-ban történő kihasználása és a gyártásnál karbamid-formaldehid gyanta használata. A sokemeletes hőprés műszaki jellemzői az alábbiak:

a) a fűtőlapok vastagsága legalább 100 mm, a prés zárási ideje legfeljebb 40 másodperc, a prés nyílása 160 mm, fajlagos nyomás 25 kg/cm².

Ezzel szemben az 1750 × 3500 mm méretű szalagrendszerű etetővel ellátott 1 emeletes prés műszaki jellemzői a következők:

A prés zárási ideje legfeljebb 15 másodperc, a prés nyílása 400 mm, a nyílásnak 250 mm-ig történő csökkentését szolgáló szerkezettel.

A nedves eljárású farostlemezgyártásról a jelenlegi helyzetben a következőket kell tudnunk:

a) A nyersanyag legcélszerűbben termodefibrátorok segítségével rostosítható.

b) A prések teljesítményének fokozása érdekében emelni kell a prések be- és kirakását szolgáló szerkezetek működési sebességét.

c) Meg kell gyorsítani a fűtővíz cirkulációját, és a préslemezek hőmérsékletét állandóan 210—217 °C között kell tartani.

d) Csökkenteni kell a prés zárásidejét és a maximális nyomás időtartamát.

A farostlemezgyárak optimális típusmérétei a következők:

a) 50—60 000 t kapacitású, nagy teljesítményű üzemek, melyek évente mintegy 200 000 m³ nyersanyagot használnak fel.

b) 25—30 000 t/év kapacitású üzemek mintegy 100 000 m³/év nyersanyagfelhasználással.

c) 12—15 000 t/év kapacitású üzemek, melyek évente mintegy 50 000 m³ nyersanyagot használnak fel.

Műszaki-gazdasági mutatók 1 t farostlemezre vonatkoztatva, feltételezve a legkorszerűbb technológiát és gépi berendezést:

fa	— — — —	2,8—3,0 m ³
paraffin	— — —	10 kg
alumíniumszulfát	—	15 kg
oleinsav	— — —	1 kg
gőzfelhasználás	—	4,5—4,8 t
villamosenergia	—	500—550 kW/óra
vízfogyasztás	— —	50—60 m ³

A farostlemezgyártásban mérlegelni kell a szárász vagy felszárász eljárások bevezetését is, mert ezek jelentős eredményt biztosítanak.

Az említett gyártási eljárások megtakarítást, gazdaságosabb termelést és importcsökkentést tesznek lehetővé. Meggondolandó annak a külföldi példának a követése, hogy ne csak hulladékból és tűzifából, hanem rossz minőségű rönkből, pl. hazai viszonylatban cserrönkből is forgácslapot vagy rostlemeztermeljük, III. osztályú, vagy osztályon aluli fűrészáru helyett. A faforgácslap- és farostlemezgyártás jelentősége ugyanis nem kis mértékben éppen abban mutatkozik, hogy szemben az ún. klasszikus feldolgozási módszerekkel, olyan anyagból is állítanak elő elsőrendű árut, amiből a régi technológiákkal egyáltalán nem, vagy csak igen rossz minőségű termékek gyárthatók. Így értékelve a forgácslap- és rostlemezgyártást, meg kell állapítanunk, hogy a fanemesítésnek eddig ismert módszereit ezek az eljárások valóban forradalmasították.

A fűrészlemezgyártás 15 éves távlati fejlesztési terve előirányozza az említett problémák további megoldását, ill. megvalósításuk előkészítését. E feladatok megoldása új technológiák bevezetését teszi szükségessé, ami egyben új technika bevezetését is jelenti. Ezt az új technikát a szalagmunka, az igen magas gépesítési fok és részben az automatika fogja jellemezni. Igen nagy feladatokat kell megoldania a Faipari Kutató Intézetnek is, mert a tudományos kutatás támogatása nélkül a gyakorlati eredmények sohasem lehetnek teljes értékűek. Ugyanígy szükséges az *is, hogy az iparban dolgozó szakemberek állandóan fejlesztve elméleti és gyakorlati tudásukat, az előrehaladás, a fejlődés úttörőjévé váljanak. Ebben a FATE is igen nagy segítséget tud nyújtani.

A 15 éves távlati fejlesztési terv hatalmas perspektívát nyit meg előttünk. Most már tőlünk függ, hogyan élünk a lehetőségekkel, hogyan és milyen ütemben számoljuk fel faiparunk viszonylagos elmaradottságát. Ebben a vonatkozásban üdvözljük az Erdőmérnöki Főiskolán már beindított faipari mérnökképzést is, ami az egyik alapvető feltétele a távlati fejlesztési tervek végrehajtásának. Hívjuk és várjuk a jól képzett fiatal faipari mérnököket, akik majd tovább viszik megkezdett munkánkat.

ZÓNA GYÖRGY (Bp. Bútorgyár főmérnöke):

A FATE Bútoripari Szakosztálya nevében szeretettel üdvözlö a konferencia valamennyi résztvevőjét.

Különös örömünkre szolgál, hogy a konferencia most ült össze, amikor a magyar bútorgyártás forradalmasításának küszöbén állunk. Reméljük, hogy ez a tanácskozás nagymértékben hozzájárul bútoriparunk gyors korszerűsítéséhez.

Mielőtt azonban a bútoripar közeli és távolabbi perspektíváiról beszélnek, engedjék meg, hogy visszapillantást vessek iparunk elmúlt és jelenlegi helyzetére. Teszem ezt azért, hogy próbáljuk a tanulságot most már következetesen levonni és azt az elkövetkező munkáknál hasznosítani.

Az állami bútoripar felszabadulás utáni zilált, széttagolt helyzetét általában mindenki ismerte és ismeri. Nehéz volt a fejlődés még idáig is. De a bútoripari dolgozók határtalan szakmai szeretete minden nehézséget leküzdve, átvergődött a fejlődésnek ezen a kezdeti, de talán legnehezebb szakaszán. Az új műszaki és szervezeti megoldások számtalan sokaságát valósították meg üzemeinkben.

Szerénytelenség nélkül mondhatom, hogy ebben a munkában döntő szerepet vállaltak a FATE Bútoripari Szakosztályának tagjai. A munkabizottságok szívós, kitartó társadalmi munkával segítették iparunkat a jobb termelési lehetőségek megteremtésében.

Meg kell azonban azt is mondani, hogy nem volt könnyű ez az út.

Felsőbb vezetőink helytelenül ítélték meg iparunk helyzetét. Nem mérték fel helyesen a bútoripar feladatait és így nem is kaptuk meg a népgazdaság területén azt a helyet, amely megilletett volna bennünket. A bútoripar ilyen értékelése teremtette azt a helyzetet, hogy hazánkban az életszínvonal emelkedése nyomán fellépő bútorigényeket távolról sem tudtuk kielégíteni. De nem tudtunk olyan mértékű export termelést sem megvalósítani, mint amilyen lehetőségek kínálkoztak az elmúlt években a nemzetközi piacon. Így láthatjuk, hogy ennek a helytelen szemléletnek, amit Madas elvtárs is említett tegnapi beszédében, hogy „fában szegény ország vagyunk, tehát nem érdemes a bútoripart fejleszteni“, az lett az eredménye, hogy bútoripari alapanyagot ugyan kevesebbet importáltunk, azonban kész bútort annál többet. Ugyanakkor elestünk tekintélyes devizabevételtől is, mert a bútorexport-lehetőségeket nem használtuk ki kellően. Ez a felfogás igen helytelen és káros volt.

Ezek voltak azok a fő okok, amelyek kényszerítően hatottak oda, hogy a bútoripar az elmúlt időkben a hagyományos technológiát alkalmazza termelésében. Fejlődés csak a szervezésben volt és így az a furcsa helyzet alakult ki, hogy viszonylag modern üzemszervezés és vezetés mellett több évtizedes technológiával termeltünk.

Az utóbbi hónapok tapasztalatai azt mutatják, hogy okunk van remélni ennek a felsőbb állásfoglalásnak a gyökeres megváltoztatását.

Persze nemcsak az anyagi támogatás hiányzott a modern technológia bevezetéséhez, hanem hiányoztak a tapasztalatok is. Nem volt alkalmunk arra, hogy külföldre menjünk tapasztalatokat szerezni. A FATE kb. egy évvel ezelőtt áttörte ezt a frontot is és több külföldi tapasztalatcserét szervezett Csehszlovákiába, Bulgáriába, több nyugati államba. Ezek az üzemlátogatások és több külföldi vásár megtekintése olyan tapasztalatokat adott, hogy ezek birtokában fokozott erővel kértük iparunk hathatós támogatását, az alkalmazott technológiánk gyökeres megváltoztatásához. Ezt a támogatást a Párt szakembereinek segítségével saját tárcánk ellenzése ellenére is, megnyertük. A Külkereskedelmi Minisztérium megfelelő mennyiségű devizát biztosított azoknak a gépeknek a beszerzésére, amelyek az új technológia bevezetéséhez szükségesek. Az ipar képviselői már külföldön vannak, hogy kiválasszák azokat a gépeket — lakköntőgépet, automata csiszoló, automata maró és még néhány kisebb gép — amelyek 5 bútorgyár új technológiáját biztosítani tudják. Gépesíteni fogjuk a lakkfelhasználást, automatizálni fogjuk a szalagcsiszolást és részben a profilmarást is. Bevezetjük a műgyanta-ragasztást, hidraulikus hő-prések alkalmazásával.

Mindezek az intézkedések jelentik azt a forradalmi változást, amire hozzászólásom elején céloztam. Ezek a technológiai változtatások azt jelentik, hogy a bútorgyártás legnehezebb fizikai munkát jelentő műveleteit gépesítjük, a termelékenységünket jelentősen emeljük, az átfutási időt kb. egyharmadára csökkentjük. Végül, de nem utolsó sorban a termékeink minőségét jelentősen növeljük. Ezekkel az eredményekkel biztosítjuk bútoraink további — az eddiginél nagyobb — exportlehetőségét. Biztosítjuk hazai bútorrellátásunkat.

De természetesen még most sem mondtunk le arról, hogy műszaki szervezési intézkedésekkel is növeljük termelésünk különböző mutatóit. Jelenleg a Bútoripari Igazgatóság a FATE közreműködésével a részleges, kétműszakos termelés bevezetésével foglalkozik. Ennek az az óriási jelentősége, hogy minden külön beruházás nélkül, jelentősen — mintegy 25%-kal — növeli a bútorigipari termelésnek volumenét, biztosítja a berendezések és gépek hatékonyabb kihasználását. Ugyanakkor azonban feltétlenül szükségesnek tartjuk egyes gyáraink rekonstrukciójának végrehajtását is.

Szeretném kihangsúlyozni azt, minden szerénytelenség nélkül, hogy a bútorigipar ilyen irányú átszervezését, ill. ennek a programbavételét a FATE által szervezett külföldi látogatások nyomán, a FATE elnöksége által tett javaslat alapján kezdték meg az illetékes szerveink.

A tegnapi előadásban sok szó esett az el-

sődleges ffeldolgozó ipar terveiről és feladatairól is. Szeretnék egy néhány szóval én is hozzászólni ehhez a kérdéshez.

A bútorigipar türelmetlenül várja a hazai „helyettesítő” anyagok minél előbbi megjelenését. Természetesen jó minőségben és megfelelő mennyiségben. Nekünk az eddig külföldről behozott forgácslap- és farostfeleségek alapján ezekről az anyagokról általában igen jó véleményünk van. Szeretnénk ugyanilyen jó véleménnyel lenni a magyar ipar ilyenféle termékeiről is.

Őszintén szólva nem értjük, hogy miért ragaszkodnak ahhoz, hogy olyan dolgokat találjanak fel nálunk, amit már más országokban régen feltaláltak és üzemileg sikeresen alkalmaznak.

Ha a külföldi forgács- és rostlemezfélések jól beváltak, nyilván azok gyártástechnológiája is jó! Akkor pedig a legkézenfekvőbbnek ígérkezik az ilyen gyártási eljárások és gépek megszerzése. Felesleges pénz- és időpocsékolás ezeknek az itthoni kísérletezgetése. A feladataink parancsolóan írják elő, hogy ezeket a kérdéseket sürgősen oldjuk meg, mert minden nap elmulasztása súlyos devizaveszteséget jelent népgazdaságunk számára.

A bútorigipar kész arra, hogy azonnal alkalmazásba vegye az azonos és jó minőségben készülő hazai helyettesítő anyagokat.

Szeretnénk rámutatni egy másik kérdésre is, ami szintén súlyos probléma számunkra. Tegnapi beszámolóban hallottuk, hogy a magyar erdőipar a felszabadulás előtti 13%-ról 43%-ra emelte napjainkig az iparifa-kihozatalát. Megmondjuk őszintén az ilyen számok bizonyos aggályokat támasztanak bennünk, mert úgy látjuk, hogy ebben az emelkedésben benne vannak azok a 16—20 cm széles éger pallók is, amelyekben a keresztcsomók egymástól legfeljebb 15—20 cm távolságra vannak. Úgy gondoljuk, hogy az ilyen választéktermelés nem előnyös a népgazdaság számára. Különösen nem a feldolgozóipar számára.

Itt ragadom meg az alkalmat, hogy a faipar egységesítéséről is szóljak egy néhány szót. Mi ma is töretlen harcosai vagyunk az egységesítésnek, mert úgy gondoljuk, hogy a legrosszabb egységesítési megoldás is jobb helyzetet teremtene a mai állapotnál. Mindenféleképpen megszűnnének azok a sovíniszta törekvések, hogy egyik vagy másik tárca javára olyan mutatószámok kialakítását szorgalmazzák, amelyek hamisak és nem szolgálják a népgazdaság összességének érdekeit.

Szeretnénk, ha a faipar egységes irányításának kérdése minél előbb megoldódna, hogy ezáltal is fokozottabban szolgálhassuk dolgozó népünket.

Tisztelt Konferencia! A bútorigipari szakosztály és magam nevében kívánok további eredményes tanácskozást és mindnyájunknak erőt, egészséget!

SZABÓ DÉNES egyetemi tanár (Soproni Erdőmérnöki Főiskola)

Tisztelt Kongresszus! Kedves Elvtársak és Kartársak!

Azt a fejlődést, amit népgazdaságunk a faipartól megkövetel a szocializmus építése terén, az előző előadásokból már megismertük.

Napjainkban úgy érzem, túlzás nélkül mondhatom, hogy a faipari technológiák kialakítása terén forradalmi változások következnek be.

Ezt két tényező okozza:

Egyik a századunk uralkodó műszaki eszméje, az atomenergia felhasználása mellett — a gépesítés és az automatizálás gondolata.

A másik fontos technológiai tényező a műanyagok és fapótló anyagok megjelenése a faiparban.

A fejlődés mindkét téren — sőt a két műszaki fejlődés komplex kapcsolataiban is — jelenleg felmérhetetlen. A technika ilyen óriás mértékű ugrásszerű fejlődésénél — a valóság messze meg fogja előzni az ipar 15 éves távlati fejlesztési adatait.

Ennek azonban előfeltétele az, hogy olyan műszaki gárdával rendelkezzen az iparágunk, amely az új anyagokat, technológiát, a modern gépeket és gépészeti eljárásokat ismeri és azt alkalmazni is tudja.

Ez a gondolat alapja a Soproni Erdőmérnöki Főiskolán beindított nappali faipari mérnöki tagozatnak is, amely Főiskola remélem nemsokára erdő- és faipari mérnöki műszaki egyetem lesz.

Ha történelmi visszapillantást teszünk a faipari felső káderképzésünkre, akkor emlékezhetünk arra, hogy az 1948. évi államosítás utáni üzemösszevonások, a faipar nagyüzemeinek kialakítása hozta magával először a faipari mérnökképzés gondolatát.

A nagyüzemi termelés a műszaki problémák egész sorát veti fel, amelyek megoldása, hogy csak néhányat említsek: a folyamatos termelés, a fatakarakosság, a faforgács és farost alkalmazása, új felületi kezelések, új gépészeti berendezések, különböző anyagszállító berendezések stb. mind egyre jobban mérnöki szak tudást igényelnek.

A FATE volt az első, amely ennek a kérdésnek jelentőségét felismerte és a faipari felső káder-képzésért harcot indított.

Törekvése és ezirányú javaslati sikerrel jártak és 1951. őszén beindult az első faipari mérnökképzés.

A tagozat tematikáját és előadói karára a javaslatot ugyancsak a FATE készítette el.

A tematika alapelvei: éppen a tömegével felmerülő gépészeti problémák miatt a faipari gépésmérnök-képzés lett.

Sajnos az időközben bekövetkezett egyetemi racionalizálás először az alakulóban levő faipari docensi tanszék megszervezését építette le, azután a magas létszám és vizsgafeltételek

miatt az egész tagozat megszüntetését vonta maga után.

Ma már általánosságban elmondhatjuk ezen esti faipari mérnökképzésről, hogy a feladatát betöltötte és az itt végzett kb. 41 fő faipari mérnök, műszaki fejlődésünknek komoly tényezője lett. Ezt mutatja az is, hogy: 10 fő mérnök, több technikum tanár, minisztériumi főelőadók, főtechnológusok stb. kerültek ki soraik közül.

Természetesen ez az oktatás meghívott előadókkal, napi fárasztó munka után és nem mindig sikerült káder-kiválasztással, nem lehetett tökéletes.

Ezek felméréseivel, továbbá az iparfejlesztés újabb távlatainak figyelembevételével ugyancsak Egyesületünk volt az, amely javaslattal fordult az Erdőmérnöki Főiskolához és az illetékes szervekhez, hogy a soproni főiskolán nappali tagozatú faipari mérnökképzést indítsanak be. A múlt tanulságain okulva itt az erősebb technológiai kiképzést vettük alapul, éppen az általános ipari kívánalmak miatt.

Kérésünk megértő fogadtatásra talált úgy a Főiskolánál, mint az OEF Vezetőségénél. 1956. év folyamán készült el a Főiskola első tervezete, amit a Tud. Egyesülettel megvitatott. A közbejött események ezt a kérdést is jelentősen hátráltatták és csak 1957 tavaszán készült el az új tematika, amelynek megvitatására ugyancsak az Egyesületünket kérte fel a Főiskola, a hivatalos hatóságok mellett.

Ekkor derült ki, hogy az eredetileg egy faipari tanszékre tervezett szakmai tárgyak eredményes oktatásához legalább 3 tanszékre van szükség, amelyből mindössze egy van meg, a jelenlegi Fatechnológiai Tanszék.

Ezen vita alapján készült új tematika szerint indult meg a soproni, egyelőre még névben Erdőmérnöki Főiskolán a faipari mérnökképzés 1957 őszén, 18 hallgatóval, akik jelenleg a második évet hallgatják. 1958. évben a tanévet 24 hallgatóval kezdtük, tehát eddig 42 faipari mérnökhallgatónk van.

Az egyetem szeretettel fogadta a testvérfakultást és én azt hiszem, ezt a szeretetet mindnyájan tapasztalták mind Gál igazgatóhelyettes kartársam üdvözlő szavaiban, mind a léptenyomon megnyilvánuló más számos jelben.

Legyen szabad néhány szót szólnom most a tantervről és a képzés fő irányelveiről.

A képzés alapja az általános faismeret és ezzel kapcsolatosan a fa fizikai, kémiai, műszaki tulajdonságai és a favédelem.

Kiképzésünk során fűrész-, lemez-, bútor- és épületasztalosipari technológiából jó kiképzést, vegyesiparból enciklopedikus összefoglalást irányoztunk elő.

Ezen a téren feladatunknak tartjuk a legújabb, a legkorszerűbb technológiák ismertetését, súlyponttal a fapótló anyagok gyártására.

A tananyag jelentős részét képezik: az általános géptan, a faipari gépek és gépészeti be-

rendezések ismertetése, mely utóbbi részt tervezési mélységben óhajtjuk tanítani.

Végül alapos kiképzést kapnak hallgatóink építéstanból is, ismertetve a különböző faipari üzemek építészeti követelményeit.

Célja: ezen oktatási rendszernek elsősorban az, hogy a fát, mint alapanyagot jól ismerő, technológia és gépészeti ismeretekkel rendelkező üzemmérnököket neveljünk az ipar számára, de megállják helyüket tudásuk alapján a technológiai és faipari tervező irodákban is.

Építészeti ismereteiknél fogva a beruházások építészeti vonatkozásait is felül tudják bírálni és sok esetben a technológiát nem eléggé figyelembe vevő épület elrendezést vagy kialakítását előre el tudják háritani.

Ez az elképzelésünk, de helytelen lenne azt hinnünk, hogy ezen a téren már minden rendben van.

Meg kell mondanom őszintén, hogy a fent említett 3 tanszék körül mégis csak ígéret van a hivatalos szerveink részéről, a másik két tanszék felállítására.

Kiindulva a múlt tapasztalataiból, amikor egy professzor kinevezése 10 hónapot vett igénybe, továbbá ezenkívül még szükséges az oktatáshoz, a tanszék szervezési munkálataihoz segédoktatók kinevezése és egy év múlva már harmadéves szakmai tárgyak oktatása folyik, amit tanítani kell, láthatók azok a nehézségek, amelyek veszélyeztetik egyrészt az oktatás színvonalát, másrészt a zavartalan oktatási menetet.

Azt hiszem jogos a sürgetésem az egész faipar nevében, az illetékes hatóságokhoz, hogy mielőbb teremtsék meg a színvonalas, nyugodt oktatási előfeltételeket, mert ha valahol, úgy itt is áll Madas elvtárs mondása: „új gyártmánytól nem szabad sajnálnunk a pénzt és nem szabad kísérleteznünk.“

Nos, kísérletezni itt sem szabad! Ha valamit elhatároztunk és az jó, akkor tessék melléállni és nem félkézzel csinálni, mint annyi más a faiparban. Ez az érem egyik oldala, de van egy másik is, amelyet az itt jelenlévő faipari küldötteknek kell tudomásul venni.

A Főiskola szeretetteljes fogadása, helybiztosítása, az alaptárgyak színvonalas oktatása, a hivatalos hatóságok esetleges időközbeni gyors segítsége is, mind nem elég, ha mi faiparosok nem tudjuk a szakmai tárgyakat elég tartalommal megtelíteni. Ehhez viszont oktató tanárookra, adjunktusokra és tanársegédekre van szükség és ezt nekünk, az iparnak kell adni, még hozzá a legjobb műszaki dolgozóink közül.

Sajnos, az elmúlt hónapok tapasztalata arról győzött meg, a pionír munka nehézségeit,

az iparban dolgozó mérnökeink, a fennálló tényleges nehézségekért (fizetéskülönbség, lakás), nem vállalják, csak igen kismértékben.

Ez a kérdés, amivel szembe kell néznünk mi magunknak is és ez az egyik feladat, amelynek megoldásában a FATE-nak is részt kell vállalnia.

Csak még néhány gondolatot óhajtok felvetni.

Akik hallották Madas elvtárs előadását és ismerik most már összefüggéseiben is a faipar 15 éves fejlesztési tervét, láthatják, hogy a harc, amit 6 esztendővel ezelőtt a FATE a faipari iparágak egyesítéséért elkezdett, egyre jobban megérett a döntésre és lassan legfelsőbb párt- és kormánysszerveink sem tudnak ez alól kitérni. Ennek a gondolatnak szellemében még fontosabb a faipari mérnökképzés.

A most beiskolázott hallgatók nem az ipar valamelyik területéről jöttek, mint az esti tagozat hallgatói, akik végzés után általánosságban visszatértek az iparágukba, hanem mind középfokú iskolákból (gimnáziumból és technikumból). A főiskolai tanulmányok elvégzése után, az üzemi gyakorlatok után kerülnek ki a faipari üzemekbe.

Ezért kétszeresen fontos volna, hogy irányításukat, szétosztásukat valóban egy egységes iparszemlélet irányítsa, amit csak a közös fennhatóság tud megteremteni.

Hallhattuk: több forgácslemezyár épül, új farostüzem, a fűrészüzemek rekonstrukciója, az új bútorgyárak, a jelenlegi bútorgyáraknál a munkafolyamatok gépesítése, új technológiák bevezetése, az épületasztalos iparnál az új nyílászáró szerkezetek kialakítása és helyettesítő anyagok bevezetése, a vegyesiparban új technológia kialakítása — mind faipari mérnököt kér 15 éves távlatban. Ezen feladatok nagy többségét csak mérnökök tudják megoldani, mert az új technika maga, hozzáértő káderek nélkül, csak gép marad és nem viszi előre a termelést, ezen keresztül népünk boldogulását.

Néhány gondolatot akartam elmondani a 15 éves fejlesztési tervvel kapcsolatban, egyik fontos tényezőjéről, a faipari mérnökkérdésről és kérem a t. Konferencia támogatását és segítségét ezen kérdés megoldásához.

Hosszú idő óta vagyunk harcostársak a faiparban a küldött-társaimmal és én hiszem, hogy ebben a kérdésben is megadják a segítségüket, hiszen a saját jövőnkéről van szó.

*

A soproni konferencián elhangzott Grube A. Eduardovics leningrádi professzor előadását lapunk következő számában közöljük.

(Szerk.)

A fűrészelt faanyagok árai az új termelői árrendszerben

Dr. RÁCZ LÁSZLÓ — dr. PETRI LÁSZLÓ

Az elmúlt évek termelői árpolitikájára általában jellemző volt az útkeresés mind az árarányok meghatározása, mind pedig az egyes választékok árképzésének módszere tekintetében. Különösen megfigyelhető volt a bizonytalanság a faanyagok árának megállapításánál. Közismerten szűkös fahelyzetünk már évekket ezelőtt arra sarkallta a szakma műszaki és gazdasági szakembereit, hogy újszerű kezdeményezésekkel az árak megváltozásában keressék a faipar számos problémájának egyik alapvető megoldási lehetőségét. Ennek az útkeresésnek állomásai azok az árrendszerek, melyeket egyrészt egyes vállalati kísérleteknél,¹ másrészt 1956. II. 1. óta az egész OEF területén bevezettek. Ezen kísérletezésekre tesz remélhetőleg pontot az a javaslat, mely az 1959. I. 1-i árrendezés során készült.

A kísérleti, az OEF területén jelenleg érvényesülő és az 1959-re tervezett árak mind árszínvonal, mind pedig a belső arányok tekintetében sokban különböznek egymástól, de mindegyiknek közös jellemzője, hogy merőben eltérnek korábbi hazai ártól, sőt némely vonatkozásban a külföldön hosszú évek óta kialakult arányoktól is. Ezenkívül jelentősen változtak — és 1959-re még inkább változni fognak — azok a körülmények, melyek között ezek az árrendszerek funkcionáltak, illetve funkcionálni fognak. Ezért igen érdekes végigmenni az árrendezés egyes fázisain, mennyiben felelnek meg azok az 1954-ben kitűzött céloknak, illetve mennyiben szolgálják valóban a takarékos gazdálkodás helyes célkitűzéseit a fűrésziparban, illetve a feldolgozóiparban. Ezen cikk keretében természetesen nincs mód arra, hogy az árrendezés folytán felmerülő összes problémákat részleteiben elemezzük, ezért csupán a főbb célkitűzéseket és azoknak a különböző árrendszerekben való érvényesülését ismertetjük.

Előre kell bocsátani, hogy 1954. évben — a gazdaságirányítás akkori módszereinek megfelelően — az árarányok megváltoztatására irányuló kezdeményezések erősen felnagyítva jelentkeztek: a vállalatok anyagi érdekelttségét az akkori viszonyok között sokszor csak eltúlzott arányok tudták felkelteni. Ha jelenleg még nem

is forrottak ki teljesen a gazdasági vezetés helyes módszerei, mégis mondhatjuk, hogy az árarányok mérsékeltebb, realisabb megállapítása is biztosítani tudja a helyes gazdálkodásra való ösztönzést.

A faanyagok árrendezését 1954-ben kezdeményező szakemberek igen nagy érdeme, hogy felhívták a figyelmet, milyen jelentős szerepe lehet — megfelelő körülmények között — az áraknak a vállalati gazdálkodásban, és hogy ezt országos méretű kísérletekkel is igazolták. Az akkori elgondolások egy része — különösen a fa és a „fát helyettesítő“ anyagok között elképzelt túlzott arány — az új árrendszerben nem valósul meg, azonban véleményünk szerint a javasolt új árak jobban megfelelnek a tényleges hazai költségeknek, ezáltal realisabbak és az anyagi érdekelttség, a gazdasági irányítás új viszonyai között megfelelőbben ösztönöznek a takarékos gazdálkodásra, ha a takarékoságot nem csupán „fás szemmel“, hanem a népgazdaság adott helyzetének megfelelően átfogóan értelmezzük.

Az anyag és bérköltségek aránya a fűrésziparban

1954-ben az egyik alapvető kiindulópont volt, hogy az anyag és bér arányok megváltoztatásával mind a fűrész-, mind a fafeldolgozó iparokban jelentős javulást lehet elérni az anyagkihozatal emelése, a minőség javítása terén. Lássuk milyen volt az anyagköltségek részaránya 1954-ben a fűrésziparban, és hogyan változott meg 1959-re. Vessük ezt egybe a háború előtti magyar és világpiaci adatokkal (1. táblázat).

Az anyagköltségeket nem a szokásos módon, a bérköltségekkel való összehasonlítása útján elemeztük, mert a tiszta bérjellegű költségekre 1938-ból és a külföldi országokból adataink nem voltak, de a költségfelosztás elveinek változása miatt a felszabadulás utáni magyar

² Az Árkormánybiztosságnak az Országos Árhivatal levéltárában megtalálható dokumentumai alapján a Zalai Gömbfabeszerző Szöv., Kerkavölgyi Faipari Rt., Nyugatmagyarországi Gőzfűrész és Zách Gusztáv cégek, továbbá a szegedi, bustyaházi és rahói fűrészek adatainak mérlegelt átlaga.

1 m³ fenyőfűrészáru költségeinek összetétele

1. táblázat

Megnevezés	1939. ²	1947—49.	1954.	Kísérlet 1955.	1956. OEF	1959. terv	1957. évi világpiac
	Pengő			Forint			Dollár
Termelői ár (adó nélkül)	96,—	515,—	480,—	1700,—	1350,—	1300,—	42,—
Fenyő gömbfa	41,50	255,—	257,—	1070,—	770,—	760,—	22,50
Anyagköltség (hulladék nélkül)	66,40	350,—	335,—	1450,—	1040,—	1020,—	31,50
Feldolgozási költség	24,60	150,—	155,—	170,—	180,—	255,—	8,50
Feldolgozási költség az anyagköltség %-ában	37,—	41,60	46,30	11,70	17,30	25,—	27,—

¹ A kísérleti árrendezésről tájékoztat Barlay Ervin a Közg. Szemle 1955. évi 12. számában.

2. táblázat

	m ³	1954. ²	Kísérlet ²	1958. OEF.	1959.
		Forint			
100 m ³ bükkörönkből termelhető többlet					
Fűrészáru	1,26	680	2 203	1528	1 890
Talpfa	0,45	270	870	582	567
Donga	0,20	176	640	363	448
Fríz	0,36	382	1 164	813	929
Hulladék feldolgozás	2,50	3025	9 180	6443	7 350
Összesen	4,77	4533	14 147	9729	11 184
A többletkez szükséges költség (1959-ben illetményadóval)	—	8330	8330	9413	10 120
Munkabér a kitermelt többlet %-ában	—	183,8	58,9	96,7	90,5

adatok is nehezen lettek volna összehasonlíthatók.

A feldolgozási költségek részaránya közvetlenül a felszabadulás után körülbelül egyezett a háború előtti arányokkal, azonban a kihozatal javulása és a feldolgozás korszerűsítésének hiánya folytán ez az arány az anyagköltségek rovására némileg romlott. Időközben külföldön az egyre növekvő fahiány és a fűrészelési munka gépesítése folytán a gömbfaárak egyre jobban emelkedtek, a fűrészelési költségek pedig viszonylag csökkentek. Ilyen költségarányok mellett a gömbfakihozatal növelése külföldön gazdaságos volt, míg nálunk ráfizetést okozott az üzemeknek.

Ilyen körülmények között mutatta ki 1954. évi vizsgálatai alapján a Faipari Kutató Intézet, hogy az anyag és bérköltségek között 1954. évben kialakult arány akadályozza az anyag kihozatal további növelését.³ Ezért emelték az 1955. évi kísérletnél a gömbfa árakat mintegy négyszeresére. Ezeket a kísérleti árakat az időközi béremelés és az 1959-re elrendelt illetményadó fizetési kötelezettség egyrésztől, a kísérleti árakhoz képest mutatkozó gömbfa ár-csökkenés másrésztől, lényegesen módosították ugyan, az anyag és bérköltség aránya azonban még mindig kedvező lesz a fűrésziparra nézve, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy a feldolgozás különösebb mechanizálása, korszerűsítése nélkül jutottunk el az ismert arányhoz. A feldolgozás korszerűsítése a fűrésziparra kedvező arányt tovább növelheti.

Azt, hogy a különböző ár- és bérvizonyok mellett a kihozatal növelése milyen többletköltséggel érhető el, a 2. táblázat szemlélteti.

Míg tehát 1954-ben az üzemeknek a kihozatal növelésére fordított költségeit az elért többletbevétel csak 54%-ig fedezte, az új árrendszerben a többletbevétel 10%-kal meghaladja a költségeket: a kihozatal növelésére irányuló vállalati erőfeszítések tehát növelik a vállalat nyereségét. Ha figyelembe vesszük azt, hogy a gépesítés és korszerűsítés útján a feldolgozási költségek arányát jelentősen csökkenteni lehet, az új árrendszer megfelelő tartalékot biztosít a kihozatal további fokozása céljából.

A faanyagok és a hasonló rendeltetésű egyéb anyagok árai

A kísérletezés idején általános nézet volt, de még mindig igen elterjedt az a felfogás, hogy a faanyagok árának többszörösére való felemelése — és az egyéb anyagok árának vátoztalanul tartása megoldja a fa helyettesítését. Az új árrendszerben ez a szemlélet már csak kivételesen érvényesül. Az árrendezés alapja a reális hazai és import bekerülési költség, és ez alól csak kevés kivételt teszünk.

A kivételek közé tartoznak a gerendafélék és állványanyagok, továbbá a vezetékoszlopok és talpfafélék, melyek árát forgalmi adó közbeiktatásával magasabbra emeljük, mintahogy azt a bekerülési költségek indokolják. A kivételt az indokolja, hogy az egyébként korszerű és tartósabb acél és vasbeton szerkezetekre irányítsuk a termelők és felhasználók figyelmét és ezzel elősegítsük ezen szerkezetek gyártásánál fennálló műszaki problémák gyorsabb leküzdését.

Az új termelői árrendszerben az említett faanyagok 3—600%-os emelése sem fogja azonban azt eredményezni, hogy kivétel nélkül minden fémből és vasbetonból készült szerkezet olcsóbb legyen az azonos rendeltetésű fa szerkezeteknél. A fás körökben helyettesítő anyagokként emlegetett acél, egyéb fém és vasbeton szerkezetek külföldön igen elterjedtek, de nem azért mert egyszeri felhasználást, beépítést figyelembe véve olcsóbbak a fánál, hanem mert tartósabbak, nagyobb igénybevételt bírnak el és így perspektivikusan szemlélve — fenntartási és felújítási költségeket is figyelembe véve — gazdaságosabbak. Az árakkal foglalkozó szakemberek részére nyilvánvaló, hogy a gerendák, oszlopok stb. magas ára csupán következménye annak, hogy egyrészt gazdálkodási rendszerünkben még nem tudtuk megtalálni a perspektivikus anyagi érdekeltég megfelelő módszereit, s különösen a beruházók érdekeltté tételét a hosszabb távlatban gazdaságos megoldásokban, másrészt iparunk nem elég felkészült arra, hogy az acél és vasbeton szerkezeteket megfelelő minőségben és alacsony költségekkel állítsa elő. Ezért a fejlődés perspektíváit tekintve a kivételes, prohibítív áraknak előbb-utóbb meg kell szünniök az említett fa választékoknál is.

3. táblázat

	1939.		1954.		1956. évi áron ³		1959-re tervezett áron		USA 1956.		Anglia 1956.	
	évi hazai áralakok				Ft	Index	Ft	Index	dollár	Index	Font	Index
	P	Index	Ft	Index								
Fenyőfűrészáru (lucfenyő) ..	100,—	100	675	100	1 400	100	1 600	100	42,—	100	17,35	100
Fenyő faragott fa	65,—	65	400	59	1 650	118	1 800	113	26,80	64	—	—
Fenyő fűrészelt gerenda	100,—	100	693	103	1 650	118	2 200	138	44,—	105	—	—
Vashuzal	475,—	475	1 790	265	1 790	128	5 900	368	122,80	292	31,50	182
Hengerelt acéllemez	609,50	609	2 480	367	2 480	177	8 680	543	150,73	359	40,25	232
Cement	65,20	65	335	50	335	24	730	45	26,40	63	4,37	25
Siküveg 100 m ²	300,—	300	1 843	273	1 843	132	2 000	125	42,70	102	—	—
Alumínium lemez	5635,—	5635	18 690	2768	18 690	1335	33 270	2080	538,—	1280	187,10	1047

³ A Faipari Kutató Intézet adatai. Megtalálhatók a Közgazdasági Szemle 1955. évi 1. számában. (96-97. oldal)

⁴ A faanyagok az OEF-en belül érvényesülő, felemelt áron vannak számbavéve, mintha az árakat országosan felemelték volna, az illetékes szervek 1956. évi javaslata szerint.

anélkül azonban, hogy az a fa felhasználásának növelését vonná maga után.

Az egymással helyettesítési viszonyban lévő anyagok áralakulását szemlélteti a 3. táblázat.

Az összehasonlításból láthatóan 1959-ben a fenyőfűrészárunak a vasanyaghoz, építőanyagokhoz viszonyított aránya majd elég megnyugtatóan alakul mind a felszabadulás előtti, mind a világpiaci arányokhoz képest. Ugyanakkor a táblázat azt is mutatja, mennyire helytelen lett volna a fűrészárúárak egyoldalú felemelése.

A faragott fa és a fűrészelt gerenda kiugró árai az építőiparban a következő költségváltozást eredményezik.

	1954—58.	1956—58. ⁴ OEF. áron	1959. ter- vezett áron
Fedélszék, fűrészelt gerendából, beépítve, m ² -enként	48,—	96,—	113,—
Fedélszék vasbetonból (Miskolc- czy—Lakos féle), beépítve, m ² -enként	92,—	92,—	111,—
Fa a vasbeton %-ában	52,1	104,3	101,8

A vasútépítésnél a talpfa árváltozásának hatása szintén hasonló lesz:

	1954—58. évi áron	1956—58. évi OEF áron ⁴	1959-re tervezett áron
24 vágány jolyóméter 48,3 kg-osinnel (szerelési költséggel együtt)			
Talpfa felhasználás esetén ..	9 670	13 250	33 252
Vasbetonalj felhasználás ese- tén	11 210	11 210	29 842
Talpfa a vasbetonalj %-ában	86,2	118,1	111,4

Az egyes fajok arányai

A felszabadulás utáni faárrendszerek közös hibája, hogy figyelmen kívül hagyta a különböző faféleségek tartós világpiaci arányait. Ez elsősorban a faellátásunkba mutató két-tősség következménye volt: igen nagy mérvű fenyő importunk mellett a lombos faanyagokból lényegében önellátók vagyunk, és a fenyő, valamint a lombos faanyagok árrendszere is ezen a kettős bázison épült fel.

Olyan nézetek kerekedtek felül — teljesen helytelenül — hogy az „import” fenyőfűrészáruval jobban kell takarékoskodnunk, mint a

„hazai” lombos félékkel és ebből következőleg olyan arányokat kell megállapítanunk, melyben a fenyő a legdrágább faféleség. Jelenleg még az OEF területén 1956. II. 1-én bevezetett árak mellett is — melyek már javított arányokat tartalmaznak — a bükkfűrészáru ára 12⁰/₀-kal alacsonyabb a fenyő áránál és a tölgy fűrészárué is csupán 10—12⁰/₀-kal magasabb annál. A tőkés világpiacon a bükkfűrészáru ára mintegy 50⁰/₀-kal, a tölgy pedig 100⁰/₀-kal, a Szovjetunióban a bükk 37⁰/₀-kal, a tölgy 150⁰/₀-kal haladja meg a fenyőfűrészáru árát. Nem szabad, hogy megtévesszen minket az a tény, hogy jelenleg lényegében önellátók vagyunk a bükk és tölgy fűrészáruban, mert mind a tölgy, mind a bükk állományunk viszonylag kevés és az értékes fafajok alacsony ára segíti elő a fa felhasználásának a gyengébb minőségű fafajok felé való terelését, illetve más anyagfélék (pl. bútortléc helyett csöváz stb.) felhasználásának elterjedését. Ezért az 1959-re javasolt árrendszert már figyelembe veszi a bükk, a tölgy és más értékesebb fafajok világpiacon kialakult arányait, bár a fenyőfűrészáru árát még mindig magasabban hagyja, az import takarékoság szem előtt tartásával.

A főbb fafajok arányainak összehasonlítása ⁰/₀-ban az alábbi:

	1938.	1946—49.	1954—58.	1956—58. OEF	1959. tervezett	Világpiaci
Tölgyfűrészáru ..	100	100	100	100	100	100
Fenyőfűrészáru ..	56	97	101	91	67	47
Bükkfűrészáru ..	72	92	83	80	74	74
Dió	140	200	193	175	164	—
Cser	—	87	80	70	60	—
Nyár	45	75	79	70	60	—

Az 1959. I. 1-én életbe lépő új faárak tehát sokkal jobban megfelelnek gazdaságpolitikai célkitűzéseinknek, mint a korábbiak. Ezek az arányok egyébként a valóságos költségarányokat is hűbben tükrözik, ha az erdő telepítés és felnevelés összes költségeit is figyelembe vesszük.

A választéki arányok eltolódása

Az új fűrészeltáru árak érdekes és egyes esetekben a korábbi hazai gyakorlatunkban, va-

4. táblázat

	Ausztria		1941.		1947—49.		1954.		1956. OEF.		1959.	
	Schilling		Pengő		F o r i n t							
		%		%		%		%		%		%
3—6 mm-es fenyőfűrészáru, 22—40 mm vastag	125	100	131	100	690	100	748	100	1375	100	1570	100
3—6 mm fenyőfűrészáru 48 mm-nél vastagabb	118	94	131	100	690	100	748	100	1445	105	1650	105
1—2 mm-es fenyőfűrészáru	72	58	96	73	508	74	455	60	1080	79	1190	76

lamint külföldön is szokatlan arányokat mutatnak egyes méreti és minőségi választékok tekintetében is. Általában növekedni fognak a minőségi osztályok közötti különbségek, viszont ismét csökken a normál és rövidáru közötti árfeszültség. Jellemzőes következménye a fatakarékosságra törekvésnek az, hogy a palló árak, melyek korábban alacsonyabbak voltak a normál deszka áránál, vagy azzal azonos áron kerültek forgalomba, most magasabbak lesznek. Költségelméleti szempontból a vastagabb áruk magasabb ára azzal a kitermelőiparokban már korábban is alkalmazott és a faiparban is immár általánossá váló szemlélettel magyarázható, mely nemcsak a fa kitermelésének, felfűrészelésének költségét nézi, hanem magát a fa anyagot — belső állományának minősége szerint — is differenciáltan értékeli: a palló a faanyag értékesebb részéből kerül kitermelésre, tehát ára is magasabb.

A rövid- és hosszúárak arányában bekövetkező változás azt a célt szolgálja, hogy az asztalos iparban még használható minőségű rövidárúnak kevésbé értékes célra való felhasználását (pl. lággyártásra) korlátozzák.

A normál deszka, a palló és a rövidáru arányának változását szemlélteti a 4. táblázat.

A minőségi osztályok közötti árkülönbségek %-osan nézve is növekednek, sokkal jelentősebb azonban az a változás, mely az osztályos árak között forintba be fog következni (5., 6. táblázat). Ez alapvető változást fog előidézni a feldolgozó iparokban az anyag- és bérgezállás szempontjából. A bútór- és fafeldolgozó iparágak panasza eddig általában az volt, hogy a gyengébb minőségű áru rontja az ő gazdasági eredményeiket, minden felhasználó a jobb minőségű fa beszerzésére törekedett. Így előfordult, hogy jobb minőségű; értékesebb célra alkalmas anyagot használtak fel másodrendű célokra (pl. lággyártás helyett, zsámozóárunk, ajtó, ablak helyett stb.). A jövőben ez a probléma megfordul: a feldolgozó üzemek gondos számításokat lesznek kénytelenek végezni, hogy melyik választékból jönnek ki legjobban, mert a drágább választékok többletköltségét bérmegetakarítással kell ellensúlyozni. Ez remélhetőleg segíteni fogja az iparágat abban, hogy a nem megfelelő anyagok a megfelelő helyen kerüljenek jól felhasználásra.

A vegyes faipari üzemek szempontjából igen nagy jelentőségű a bútórlec, donga, parkettléc árak nagymértékű áremelése. A bükk és tölgy fafajok már ismertetett alacsony árszintje

5. táblázat

A minőségi osztályok közötti árarány alakulása

	Pénznem	F e n y ő f ű r é s z á r u					Lombos fűrészáru			
		0	I.	II.	III.	IV.	V.	I.	II.	III.
1941—43 ²	Pengő	184	155	145	131	110	96	380	310	235
1947—49.	Forint	899	848	767	690	—	—	866	711	533
1954—58.	Forint	971	887	832	748	675	604	900	741	537
1956—58. OEF.	Forint	1885	1595	1495	1375	1270	1015	1965	1510	1130
1959.	Forint	2290	1900	1770	1570	1430	1140	3060	2350	1650
Ausztria 1947.	Sch.	211	178	143	125	84	—	—	—	—

²A fenyőfűrészáru az 56 000—1941 ÁK. számú rendelet, a lombos (tölgy) fűrészáru az 50 000—1943 KM számú rendelet szerint Pengőben

6. táblázat

Az indexek a következők:

	F e n y ő f ű r é s z á r u					Lombos fűrészáru			
	0	I.	II.	III.	IV.	V.	I.	II.	III.
1941—43.	140	118	112	100	84	73	123	100	76
1947—49.	130	123	112	100	—	—	122	100	75
1954—58.	130	119	111	100	90	81	122	100	73
1956—58. OEF.	137	116	109	100	92	74	130	100	75
1959.	146	121	113	100	91	73	130	100	70
Ausztria 1947.	169	142	114	100	67	—	—	—	—

mellett csak erőltetve lehetett fenntartani ezen választékok magas árait, ugyanakkor azonban az ilyen erőltetett árak sem biztosították a helyes anyag—bér arányt a székgyártásnál, a kádárparban stb. Az új árak belső arányaiban megalapozottabbak: a bútortléc, illetve donga ára arányban áll a fűrészáruval a faminőség és a feldolgozási költség szempontjából, ugyanakkor azonban reális értékviszonyok kialakítását teszik lehetővé a feldolgozó iparokban is.

Érdemes megemlíteni, hogy a fűrészelt hordódonganál termelői árakban jelentős korszerűsítést tervezünk. A jelenleg érvényes, de az 1956. II. 1-én OEF-en belül életbe lépett dongaárak is nélkülözték az értékeesebb dongaválasztékok felé való ösztönzést.

A fűrészáru, bútortléc, donga és parkettléc árarányait szemlélteti a 7. táblázat.

7. táblázat

	1943.	1954.	1957-58. OEF	1959. terv
Bükk szlen II. o.	200	613	1210	1740
Bükk bútortléc	235	1320	2370	2580
Bükk donga	230	1150	2990	2800
Parkettléc I. o.	240	936	2230	2370
Tölgy szlen II. o.	310	741	1510	2350
Tölgy donga, sörös	386	1255	3575	3200
Tölgy donga, boros	—	1255	3575	3900
Parkettléc I—II. o.	455	1229	2800	3210

Célkitűzésünk az, hogy az értékeesebb választékok felé tereljük a figyelmet. Az értékes tölgyfából inkább boroshordódongát, cserfából pedig inkább sörös-, mint ásványolaj-hordódongát termeljük. A boroshordódonga áraknál éles differenciálást tervezünk, a rövid és hosszabb dongák között, mert az elmúlt években állandó panasz volt a túl sok rövid hordódonga.

Érvényben levő nettó árak			Tervezett nettó ár 1959-ben	
Megnevezés	1954 ETA	1956 OEF	Megnevezés	Ár
Tölgy hordódonga	819	2514	Borosdonga 85—110 cm hosszú 60—80 cm hosszú 35—55 cm hosszú Sörösdonga	4210 3810 3210 3110
Cser hordódonga, sörös	745	1878	Sörösdonga	3110
Ásványolaj	745	1561	Ásványolajdonga ..	1870

Az új faárak hatásainak elemzése a jövő feladata. Mind a termelők, mind a felhasználók csupán tényszámaik birtokában és sok ellenőrző számítással tudják majd kiértékelni, hogy helyes irányban befolyásolta-e gazdálkodásukat az új faárrendszer. Ez a rövid cikk csupán azt kívánta szolgálni, hogy az új fűrészáruárak főbb irányelveit, eredményeit az olvasó elé tárja. Az új árak természetesen még számtalan vonatkozásban érintik mind a fűrész-, mind a feldolgozó ipart, melynek elemzése azonban nem fért bele jelen cikkünk keretébe.

Különösen sokrétű és minden feldolgozási ágban eltérő jellegű elemzést kíván az anyag és bérköltségek összefüggése a bútortléc, épületasztalos és vegyes fafeldolgozó iparokban, az árak hatása a feldolgozóipar anyagtakarékosságára és általában a gazdaságos termelésre.

Ezen kérdések önálló részletesebb tanulmányt igényelnek. Ha az elmondottak hozzájárultak ahhoz, hogy a Faipar olvasói jobban megértsék ennek a számunkra fontos alpanyagnak új árrendszerét, a főbb arányokat és a változások okát, tanulmányunk elérte célját.

Magyarország fagazdálkodása, faszükséglete

BÓNIS LAJOS

A fagazdálkodás legfontosabb mutatója a fafelhasználási mutató. A felhasználási mutató adja a faszükségletet. A faszükséglet változik, illetve fejlődik. A felhasználás függ a

— a terület néprajzi fejlődésétől — a népszaporulattól és a nép életszínvonalának emelkedésétől

- a gazdasági tevékenység fokától
- az iparok fejlődésétől
- a fafeldolgozó ipar fejlődésétől.

Természetesen ez csökkenthető azzal a törekvéssel, amelyik helyettesíteni próbálja a fát más fapótló anyagokkal.

A néprajzi tényező adja az egy lakosra eső fa mennyiségét. Ez változik területenként — országonként. Függ a terület erdősültségétől, az erdő hozzáférhetőségétől, hasznosíthatóságától, az erdőfeltárási lehetőségektől, — a fa kiközeli-
lítési és elszállítási lehetőségeitől.

A gazdasági tevékenység az egy lakosra eső felhasználást befolyásolja, főleg az árban. A gazdasági viszony meg tudja szabni a fa értékét, a kereslet és kínálat viszonyát. Ez a viszony a szocializmust építő országokban csak a külső kapcsolatoknál jöhet számításba. Az árak rögzítve vannak e területen belül. Az ár kialakulása is függ attól, hogy az ország erdősültsége, illetve az ország fagazdálkodása mennyire fejlett.

Az iparok fejlődésével emelkedik a fafelhasználás is. A vegyipar, a bányaipar, a könnyűipar fejlődése a felhasználási mutatót szabályozni tudja.

A fafeldolgozó ipar fejlődése összefügg a többi ipar fejlődésével, a gazdasági élet fejlődésével, s változik az életszínvonal emelkedésével. Az építőipar faszükséglete nagy. A laká-

sok építésével rohamosan nő a felhasználás, s ugyanakkor emelkedik a bútortipar faigénye is.

A faimport segíti a fafeldolgozó ipart, de nem tudja szabályozni a fafelhasználási mutatót.

A fenti tényezők szabályozhatók, ha a népgazdasági ágak más anyagokkal pótolják a faanyagot, vagy legalábbis megfelelő takarékossággal gazdálkodnak.

Tény az, hogy a faanyagot nem tudjuk kiszorítani bizonyos területekről, mint pl. a bútortiparból. Az emberiség ragaszkodik a széphez, a megszokott barátságos anyaghoz, a fához. Tehát a fát meg kell menteni az emberiség számára, s ezt csak úgy tudjuk, ha az erdőgazdálkodásban bevezetjük a tervegazdálkodást és a faiparban — a takarékosságot.

A fafelhasználást megfelelő tervegazdálkodással lehet egyensúlyban tartani. A fafelhasználási statisztikai adatok szerint 16 európai importáló államban az egy lakosra eső fafelhasználás 1913-tól 1956-ig 0,6—0,7 m³ között mozgott, az exportáló államoké pedig 1,0—1,5 m³ között volt.

Ha a két csoportot összeadjuk, úgy ez időre Európában egy lakosra 0,69—0,83 m³ fafelhasználás jutott. (Az adatok a Szovjetunió nélkül értendők.) Világviszonylatban az egy lakosra eső fafelhasználás a következőképpen alakult:

Fafelhasználás egy lakosra világrészenként 1. táblázat

Világrészek	Rönkfa		
	Összesen m ³ /fő	Tűzifa m ³ /fő	Iparifa m ³ /fő
Összesen	0,74	0,31	0,43
Európa	0,71	0,26	0,45
Szovjetunió	1,38	0,50	0,88
Észak-Amerika	2,20	0,36	1,84
Latin-Amerika	1,07	0,84	0,23
Afrika	0,58	0,49	0,09
Ázsia	0,15	0,08	0,07
Csendes-óceán térsége	2,04	0,81	1,23

Az iparifa felhasználás mutatója legmagasabb Észak-Amerikában, míg az európai szint alacsonyabb a világszintnél.

Európában egy lakosra 0,149 m³ fűrészáru jutott 1956-ban. Ebből 0,132 m³ fenyő és 0,026 m³ lombos fűrészáru. A fűrészáru vonatkozólag egynéhány ország adatait közöljük (2. táblázat).

A fűrészáru felhasználásának emelkedése évenként mintegy 1—3 %, országonként változva a lakásépítkezésektől függően.

Mielőtt rátérnénk Magyarország faszük-

2. táblázat

Egy lakosra

Kelet-Németországban (NDK)	0,194 m ³	(0,168 + 0,026)
Nyugat-Németországban (NSZK)	0,202 m ³	(0,174 + 0,028)
Brit-szigeteken	0,174 m ³	(0,141 + 0,033)
Lengyelországban	0,235 m ³	(0,214 + 0,021)
Romániában	0,123 m ³	(0,096 + 0,027)
Jugoszláviában	0,092 m ³	(0,080 + 0,012)
Ausztriában	0,090 m ³	(0,080 + 0,010)

fűrészáru jut.

ségletének tárgyalására, nézzük meg egy olyan szomszédos ország faszükségletét, illetve felhasználási tervét, ahol a fa is rendelkezésre áll. (3. táblázat.)

Románia fafelhasználása 3. táblázat

Választék	1956— 1960	1971—1975
	évenkénti átlag	
Tölgy fűrészáru	ezer m ³ 680	750—900
Bükk fűrészáru	ezer m ³ 180	200—250
Különböző lapok	ezer m ³ 65	100—150
Műasztalos lapok	ezer m ³ 500	5000—6000
Bükk donga	ezer m ³ 45	80—60
Tölgy donga	ezer m ³ 6	6
Normál talpa	ezer db 4000	4000—5000
Váltó talpa	ezer db 1400	1400—1500

A cél az, hogy a fenyőfűrészárut háttérbe szorítsák a lombos fa előnyére.

A tűzifa felhasználása helyett át kell térni a szén és gáz használatára.

A bükkfát előtérbe kell helyezni, tehát az összesből mintegy 50—56%-ra kell növelni.

A fűrészáru felhasználás a lakásépítkezések növekedésével állandóan növekszik.

A következőkben elemezni szeretnénk a fűrészáru felhasználását a lakások építkezésénél.

Európai viszonylatban összefoglalva adjuk meg a fűrészáru felhasználás emelkedését a kész házak emelkedésével (4. táblázat).

A táblázat igazolja, hogy a fűrészáru felhasználása nagymértékben függ a lakásépítkezések számának növekedésétől. Természetesen az ipar és a kutatások fejlődésével az építkezéseknél használt egyes faanyagokat helyettesíteni is lehet és ez csökkenti a faanyag felhasználását.

A fent közölt fűrészáru felhasználás országonként a következőképpen alakul (5. táblázat):

Tehát a lakások száma növekedett, de egy lakosra eső fűrészáru felhasználás csökkent 1,5 m³-rel. Százalékban kifejezve a lakásszám növekedés 61% és a fűrészáru felhasználásé csak 37%. Az összes fűrészáru felhasználás 1955-ben mintegy 66 millió m³ (11 millió m³ lombos fa).

Kész házak és a fűrészáru felhasználás Európában 1948-tól 1956-ig.

4. táblázat

Elkészített házak :	1948.	1949.	1950.	1951.	1952.	1953.	1954.	1955.	1956.
Millió légm ³	0,88	1,16	1,35	1,44	1,59	1,89	2,06	2,18	2,21
Index	65	86	100	107	118	137	153	161	164
Különböző fűszerárú felhasználás									
Millió m ³	52,7	56,2	55,6	58,5	53,5	55,6	62,5	66,6	64,5
Index	95	101	100	105	96	100	112	120	116
Fenyő fűrészáru felhasználás :									
Millió m ³	43,1	46,1	45,7	48,3	43,8	46,5	51,9	55,2	53,0
Index	94	101	100	106	96	102	114	121	116

5. táblázat
Fűrészáru felhasználás új házak építkezésénél 1955-ben

Országsoportok	Elkészült lakások (1000 lm ²)	Felhasznált fűrészáru egy lakásra m ² -ben	Globális felhaszn. millió m ² -ben
Finnország.....	125	18	2,25
Norvégia.....			
Svédország.....			
Németország, K. és Ny.....	945	9	8,51
Irország.....			
Hollandia.....			
Nagy-Britannia.....	310	8	2,48
Ausztria.....			
Lengyelország.....			
Románia.....	70	6	0,42
Svájc.....			
Csehszlovákia.....			
Jugoszlávia.....	265	5	1,32
Belgium.....			
Dánia.....			
Franciaország.....	325	4	1,30
Görögország.....			
Portugália.....			
Törökország.....	145	3	0,43
Spanyolország.....			
Magyarország.....			
Európai országok össz.....	2185	7,6	16,71

Fűrészáru csökkenést hoz magával a kollektív lakások építése is. A kollektív lakások építésénél kevesebb faanyagot használnak fel. Egy francia kimutatás szerint a következőképpen alakult a kétféle lakás közti különbség 1920-tól 1955-ig (7. táblázat).

6. táblázat
1950 és 1955-ben felhasznált fűrészáru mennyiség és új házak építése

	1950-ben	1955-ben
Elkészült házak (millió légm ³).....	1,35	2,18
Fűrészáru felhaszn. millió m ² -ben.....	12,22	16,71
Egy lakásra eső fűr. árú felhaszn. m ² -ben	9,1	7,6

Megállapítható továbbá, hogy Európában 3,5 millió m³ fát használnak fel fatetőzet céljára. Tehát az építőanyag 40% e célra megy.

A faszükséglet változik a fűrészárunál is. Az elosztás egyes épületelemek között más százalékban jelentkezik. Ezek kicserélhetők nem fás anyagokkal is. Alantiakban közöljük 4 ország fűrészáru-felhasználását (exportáló államok, fában szegény államok). (8. táblázat.)

	7. táblázat	
	kollektív lakás	családi ház
	% -ban (1913 = 100 %)	
1920.....	95	98
1935.....	50	80
1950.....	70	85
1955.....	75	85
Előreláthatólag 1960-ban.....	60	80

Megjegyzés: A = faház, B = téglaház, C = kollektív ház betonból 1955, D = téglaház, E = átlag lakásokra, F = kétemeletes családi ház, 90 m², G = 77 m² ház.

Fentiekből megállapítható, hogy a fát importáló államok falazáshoz nem használnak fűrészáru-t és a fában szegény állam (Görögország) kevesebb fűrészáru-t használ.

Asztalosmunkára kb. 30% fűrészáru-t lehet számítani. (Európában 5 millió m³, — egy lakásra 2,3 m³ jut.)

Az alantiakban közöljük az egy ajtóra szükséges faanyagot (dm³-ben) (9. táblázat).

	Egy lakásra eső felhasználás m ² -ben						8. táblázat	
	A	B	C	D	E	F	G	
Falazat.....	13,9	1,0	0,5	—	—	—	—	
Tető és mennye.....	8,4	9,0	1,1	3,9	2,5	12,7	6,6	
Padló.....	4,7	3,0	1,1	1,2	0,8	3,4	2,3	
Lépcső.....	—	—	—	0,3	—	1,2	0,7	
Ajtó.....	—	—	—	—	—	—	—	
Ablak.....	7,4	8,0	3,9	0,9	1,1	1,2	0,7	
Asztalos m.....	—	—	—	0,7	—	0,6	1,1	
Állványzat.....	1,9	4,0	4,4	—	0,5	2,4	1,8	
Összesen.....	36,3	25,0	11,0	7,6	4,9	22,4	13,7	

Megjegyzés: A = Megmunkált faanyag dm³, B = gömbfában számítva dm³.

Általában egy lakás ajtóira 0,5 m³ fa szükséges. Egy ajtóburkolatra 36 dm³ fűrészáru szükséges.

Ablak készítésére átlag 0,5 m³ faanyag jut. Ez viszont változik, mert ha Franciaország adatait vesszük figyelembe, úgy megállapíthatjuk, hogy az utolsó 10 év alatt az ablakokból 25% vasszerkezetű és 5% alumínium, a családi házaknál 80% vasszerkezeti és 5% alumínium anyag van. Az ajtóburkolat viszont a következőképpen alakul:

Kollektív házaknál fa 20%, vasszerk. 70%, műanyag 10%.

Családi házaknál fa 50%, vasszerk. 45%, műanyag 5%.

Az építőiparban, azaz házépítésekre felhasználható faanyagok az eddigiek szerint a következőképpen alakulnak (9. táblázat):

Ajtótípus	9. táblázat						Kész ajtó	
	Ajtó-elemek							
	Keret		Ajtólap		Diszítés		A	B
Asztalos ajtó (fűr. árú)	—	—	—	—	—	—	70	125
Panel-ajtó.....	Fűrészáru		Fűrészáru		Panel			
	8	16	6	11	17	51	31	78
Farost lemezajtó	Fűrészáru		Farost		Farost			
	8	16	15	16	46	48	69	80
Forgácslapajtó.....	Fűrészáru		Forg. lap		Panel			
	8	16	40	45	9	21	57	82

Tehát 66 mill. m³ fűrészáru-ból kereken 17 mill. m³-et lakások építésére fordítottak. (Vázra 50%, asztalosmunkára 30% és segédanyagokra 20%.) Ha összehasonlítjuk az 1950. évi egy lakásra eső felhasználást, 9,1 m³-t az 1955. évi 7,6 m³-rel, úgy megállapíthatjuk, hogy 16%-kal csökkent a beépített fűrészáru mennyiség.

Ha a perspektivikus fejlődést akarjuk figyelembe venni, úgy megállapíthatjuk, hogy a jövőben a fafelhasználás egy lakásra csökkenni fog, tehát a szükséglet egy lakásra kevesebb lesz.

Az eddigi elemzés alapján megállapíthatjuk, hogy a lakások építkezésének emelkedésével a fűrészáru felhasználás állandóan növekszik. A fűrészáru egy részét helyettesíteni tudjuk műfalapokkal és más anyagokkal. Ugyanakkor más építőanyagokat is — épületfa, segédanyagok — tudunk pótolni fémes vagy műanyagokkal. Ez vonatkozik főleg a kollektív házak építésére. A 8. táblázatban láthatjuk, hogy a fát importáló államok a falazatra fát nem használnak, sőt egyes országok még az állványzatra sem. A 9. táblázatban láthatjuk a fűrészáru kiszorítását műfaanyagokkal. A 8. táblázat szerint fűrészárút csak az asztalosmunkára használnak fel, sőt ebből is — ha figyelembe vesszük a 9. táblázatot — csak egy részét készítik. Így a fűrészáru felhasználás Európában a lakások építkezésénél több mint felére csökken.

Ezek után lássuk a magyar viszonyokat. Magyarország faellátás szempontjából a II. csoportba sorolható, azaz a 10—20%-os erdő-sültségi csoportba. Faszükségletünk egy részét a magyar erdőkből fedezzük, a másik részét importáljuk. Az import faanyag nagy része a drága iparifa.

A kiinduló adatok figyelembevételével megállapítható, hogy Magyarország — mint importáló állam — egy lakosára 0,7 m³ faszükséglet esik. Ha figyelembe vesszük a legalacsonyabb százalékos emelkedést az európai országoknál — akkor 0,7 m³-ben lehetne megállapítani az egy lakosra eső minimumkénti szükséges famennyiséget.

Magyarország lakossága 9 800 000 fő. Ezt megszorozva a mutatóval (9 800 000 × 0,7) = 6 860 000 m³-t kapunk eredményül

Ha figyelembe vesszük az európai országok iparifa használatát, úgy megállapíthatjuk, hogy a fenti mennyiségnek 60—65%-a iparifa. Vegyük 60%-át a fenti mennyiségnek, ez 4 116 000 m³. (11. táblázat.)

Ha a fát importáló országok adatait vesszük figyelembe az iparifa felosztása a 11. táblázat szerint alakul.

10. táblázat

Fűrészáru felhasználás vázlata
lakásépítkezések céljára 1955-ben Európában

	Felhasználás mill. m ³ -ben	Egy lakásra való felhasználás m ³ -ben
Váz (épületfa)		
Összesen	8,4	3,8
Amelyből		
háztetőfedés	3,5	1,6
emeletek közti faanyag	4,0	1,8
más épületfa	0,9	0,4
Asztalosmunka		
Összesen	5,0	2,3
Amelyből		
ajtó	0,8	0,4
ablak	1,1	0,5
más elemek	3,1	1,4
Segédanyagok		
Összesen	3,3	1,5
Amelyből		
állványzat stb.	3,3	1,5
Összes felhasználás mill. m³-ben	16,7	7,6

11. táblázat

Import orsz. % felh. európai viszonylatban	össz. m ³
Fenyő fűrészáru	38,7 43,1 1 592 800 m ³
Lombos fűrészáru	9,0 10,0 370 400 m ³
Lemezfelék	3,4 2,0 139 900 m ³
Építőipari lapok	2,0 1,0 82 300 m ³
Papírfelék	14,4 15,7 592 700 m ³
Egyéb papírtermék	3,0 4,1 123 400 m ³
Talpa	3,2 3,1 131 700 m ³
Bányafa	9,0 9,1 370 400 m ³
Egyéb iparifa	17,3 11,9 712 000 m ³
Összesen	100,0 100,0 4 116 000 m ³

A fenti mennyiségeken belül egyik választék a másik rovására eltolódhat. Természetesen törekedni kell a fenyőfűrészáru csökkentésére; legalábbis harmadára, sőt egyes országok adatai szerint a fenyőfűrészárut az összes fafelhasználás 10%-ára kell csökkenteni.

A fennmaradó 2 744 000 m³ fa tűzifára és egyéb más nem iparifára esik. Ez a mennyiség annyira csökkenthető, amennyire a kieső fűtőanyag más vonalon biztosítható.

A fenti faszükséglettel szemben meg kell állapítanunk az eddigi felhasználatot.

12. táblázat

Iparifa termelés	1938.	1952.	1953.	1954.	1955.	1956.
Ebből lombos ...	400	1000	1000	1000	1143	1000
	—	370	290	280	270	280

A fenti mennyiségek 1000 m³-re vonatkoznak. Megállapíthatjuk, hogy 1938-hoz képest a hazai iparifa kihozatal növekedett. Az 1957. évi adatok alapján az iparifa kihozatal közel 40% volt.

A gömbfa feldolgozás (fűrészáru, lemez és talpa céljára) 1952. évhez képest csökkent. (13. táblázat.)

13. táblázat

Gömbfa feldolgozás	1952.	1953.	1954.	1955.	1956.
	(1000 m ³)				
Ebből	330	250	240	240	240
Tölgy	95	70	65	65	65
Bükk	70	55	55	55	55

Fenti gömbfának megfelelően a lombos fűrészárutermelet is csökkent (14. táblázat).

Hazánkban a lombos gömbfa export-import oly csekély, hogy a számbavételnél elhanyagolható. Ugyancsak jelentéktelen a lombosfűrészáru export, míg a lombos fűrészáru importnál csak a bükk fűrészáru import tesz ki érdemleges mennyiséget.

Magyarországnak, mint fenyőben szegény országnak, főleg fenyőfélékre van szüksége. Főleg nem fenyőörnköt, hanem elsődleges faipari anyagot és cellulóz papírnyersanyagot importálunk. A hazai fenyő fűrészáru felhasználásnak 89%-a import. Fenyő fűrészáruból mintegy 125 000 standardot importálunk. (1 standard = 4,672 m³.)

A második nagyobb faanyag importunk a bányafa. Az 1956—1957. évi adatok szerint Magyarország bányafa szükséglete évi 810—835 ezer m³ volt. Ebből a mennyiségből hazai termelés: 250 ezer m³, tehát a többi import.

Összesítve megállapíthatjuk, hogy a hazai felhasználásnak 47—49%-a importfa volt.

A hazai felhasználást a 15. táblázat mutatja.

14. táblázat

Lombos fűrészáru	1938.	1952.	1953.	1954.	1955.	1956.
	(1000 m ³)					
Termelés	180	164	125	118	120	119
Ebből						
Tölgy	—	43	32	36	36	36
Bükk	—	30	30	29	26	26

A 15. táblázat adatai alapján megállapítható, hogy Magyarország egy lakosra eső fafelhasználása 0,6 m³, tehát 0,1 m³-rel kevesebb, mint a minimális faszükséglet.

A fát importáló országok százalékos megoszlást figyelembe véve megállapíthatjuk, hogy Magyarországon a fafelhasználás nagyjából megegyezik a többi európai ország fafelhasználásával. Eltérés mutatkozik a fűrészárúnál, mert a magyar fűrészáru felhasználás magasabb az összes európai ország fűrészáru százalékos felhasználásánál is. (Európai átlag: 43,1%; Magyarország: 47,5%.) Ez az eltérés abból adódik, hogy az utolsó 10 évben nagyobb beruházásokat végeztünk. Lombos fűrészárut is többet használtunk, mivel kevés a fenyőrönk kitermelés. A fát importáló országok lemezféleléből többet importálnak, így több a %-os felhasználásunk is. Papírfafélélekből, mivel többségben importáljuk azokat, kevesebb a felhasználás is. Itt meg kell jegyeznünk, hogy a magyar papíripar a faimport csökkentése érdekében különböző növényfajtákból állít elő papírt.

A bányafa felhasználás Magyarországon elég magas a többi európai ország felhasználásához képest.

Az iparifa és tűzifa közötti %-os viszony megfelel az európai országok %-os elosztásának.

Az európai országoknál észlelt többlet fafelhasználás fennáll Magyarországon is. Ezt bizonyítja a fent közölt táblázat.

A 15. táblázatban Magyarországon egy kész lakásra 3 m³ fűrészáru esik. Tehát minimális felhasználás. Ez azért van, mert a fát más fapótló anyagokkal helyettesítjük az építkezéseknél. A magyar építőiparnak mindent el kell követnie, hogy az építkezéseknél fát takarítson meg. Az európai országokkal szemben viszont Magyarországon még nem használunk forgács és farost anyagot az ajtók, ablakok és más építészeti segédanyagokhoz. Ha összehasonlítjuk a 11-es és 15-ös táblázatot, eltérés mutatkozik a fa összmennyiségében. A 15. táblázatban viszont a fafelhasználást mutatjuk ki. Ez a mennyiségkülönbség (kb. 1 millió m³) tervgazdálkodással lecsökkenthető anélkül, hogy az életszínvonal, valamint az iparok fejlődése, a feldolgozó ipar fejlődése, a gazdasági tevékenység csökkenne, illetve ez meggátolná fejlődésében. Egyben a csökkentés a tervezés jó megszervezésén múlik, de van egy magyar közmondás, hogy „addig nyújtózkodjál, ameddig a takaród ér” és ezt megpróbáljuk betartani.

Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy Magyarország faszükséglete egy lakosra számítva minimum 0,7 m³, azaz 6 millió 860 ezer m³. Viszont megfelelő tervgazdálkodással jelenleg ez a mennyiség lecsökkenthető 0,6 m³, azaz 5 millió 880 ezer m³-re.

A fenti felhasználás évenként 1—2%-kal növekszik — az életszínvonal és az iparok fejlődésével —, de ez a mennyiség megfelelő erdőgazdálkodás és faipari takarékossgal, valamint a fahulladék újbóli felhasználásával jelenlegi fahiányunkat nem fogja súlyosbíttani.

Mielőtt a tanulmány e részét befejeznénk, az eddig elmondottakat szeretnénk alátámasztani röviden a következőkkel:

A 16. táblázat alapján összeállított és itt közölt diagram szerint Magyarországon 1920-tól 1938-ig, azaz békeidőben egy lakosra 0,732 m³ fa jutott. Tehát akkor, amikor annyi fát vehetett, amennyit akart, feltéve, ha volt pénze. Meg kell jegyezni még azt is, hogy az ipar nem fejlődött annyira sőt egyes időszakban stagnált is. Ha a jelenlegi fejlődést vennénk figyelembe, úgy a faszükséglet, illetve felhasználás még nagyobb lett volna.

Ha 1946-tól 1957 végéig átlagot készítünk (a diagramban látható), megállapíthatjuk, hogy az egy lakosra eső fakészlet a fakitermelési és

Összes felhasználás gömbfában kifejezve

15. táblázat

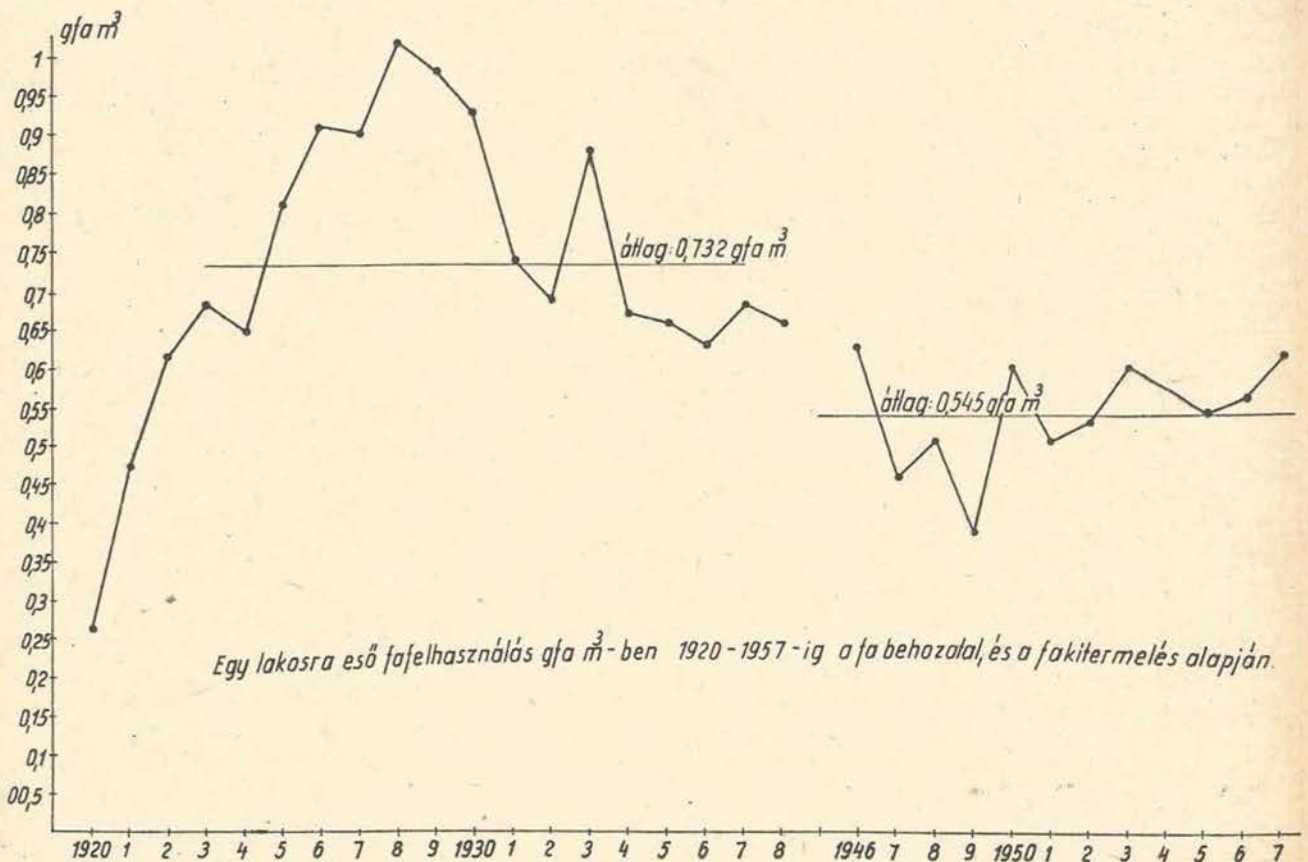
Faanyag	1950.	%	1952.	%	1953.	%	1954.	%	1955.	%
	1000 m ³									
Fűrészáru (rönk)	1544,1		1580,9		1699,2		1606,8		1604,7	47,1
Ebből fenyő	1092,7		1016,6		1092,8		1045,2		1048,3	—
Lemez	62,0		77,8		91,3		100,9		114,2	3,4
Papír	330,7		343,7		362,1		391,1		403,2	11,9
Bányafa	558,0		618,5		782,2		813,7		843,1	24,7
Egyéb iparifa	443,9		558,2		493,6		493,1		441,1	12,9
Iparifa összesen	2938,7	53,9	3179,1	59,7	3428,4	60,3	3405,5	58,4	3406,3	60,4
Tűzifa	2514,8	46,1	2146,8	40,3	2256,1	39,7	2428,6	41,6	2266,7	39,6
Mindössze	5453,5	100,0	5325,9	100,0	5684,5	100,0	5834,1	100,0	5672,0	100,0

Fakitermelés és fabehozatal 1920—1947. között

Mértékegység: gfa m³

Év	Fakitermelés	Fabehozatal	Összesen	Lakosság száma
1920.	1 667 500	410 740	2 078 240	7 990 000
1921.	1 667 500	2 157 474	3 824 974	8 068 000
1922.	1 667 500	3 312 277	4 979 777	8 137 000
1923.	1 667 500	3 965 016	5 632 516	8 209 000
1924.	1 910 900	4 589 120	6 500 020	8 256 000
1925.	2 387 400	4 420 464	6 807 864	8 342 000
1926.	2 416 700	5 273 885	7 690 585	8 424 000
1927.	1 840 000	5 819 305	7 659 305	8 484 000
1928.	2 828 400	6 053 227	8 881 627	8 555 000
1929.	2 903 700	5 555 096	8 458 796	8 610 000
1930.	2 957 500	5 115 544	8 073 044	8 688 000
1931.	3 622 000	2 865 581	6 487 581	8 743 000
1932.	4 087 700	2 008 797	6 096 497	8 784 000
1933.	4 255 100	3 566 069	7 821 169	8 841 000
1934.	3 897 200	2 106 081	6 003 281	8 898 000
1935.	3 925 900	2 038 135	5 964 035	8 944 000
1936.	3 257 200	2 469 416	5 726 616	8 991 000
1937.	3 449 000	2 740 716	6 189 716	9 038 000
1938.	3 782 100	2 244 610	6 026 710	9 082 000
1946.	5 577 181	145 816	5 722 997	9 048 000
1947.	3 701 763	489 614	4 191 377	9 119 000
1948.	3 374 811	1 310 598	4 685 409	9 205 000
1949.	1 710 277	1 923 417	3 633 894	9 289 000
1950.	2 758 176	2 917 289	5 675 465	9 378 000
1951.	2 947 577	1 867 591	4 815 168	9 459 000
1952.	2 947 894	2 087 655	5 035 549	9 537 000
1953.	3 393 836	2 436 808	5 830 644	9 632 000
1954.	3 028 949	2 582 548	5 611 497	9 748 000
1955.	2 796 021	2 583 626	5 379 647	9 861 000
1956.	2 884 094	2 609 231	5 493 325	9 803 000
1957.	2 913 255	3 194 224	6 107 479	9 825 000

(Az adatokat az OEF.-től, a Statisztikai Hivataltól, a Külkereskedelmi Minisztériumtól kaptuk, illetve ezek kiadványaiból gyűjtöttük össze.)

-behozatali adatok alapján 0,545 m³. Tehát még a 0,6 m³-t sem éri el. Az egészséges felhasználás viszont ekörül mozog.

Összehasonlítva a két adatot, megállapíthatjuk, hogy a faszükséglet 0,7 m³ felett mozog, de hála a jó tervgazdálkodási elvnek, ez lesz-

rítható egészséges gazdálkodással 0,6 m³-re, sőt véleményünk szerint az import csökkentésével 0,5 m³-re. Természetesen elsősorban meg kell teremteni a csökkentés előfeltételeit, amelyről következő tanulmányunkban bővebben be fogunk számolni.

Gyantamegtakarítás forgácslapok gyártásánál

A. F. D A R D A, (CNIMOD)
Derevoobratívajuscsája promüslennoszt' 1958. 8. sz. 4. oldal

A forgácslapgyártásban kötőszerként különféle műgyantákat alkalmaznak. E műgyanták költsége a késztermék összköltségének mintegy 50—60%-át teszi ki. A fahulladékokból előállított forgácslapok gyártásának megszervezésével kapcsolatban a műgyantaszükséglet a közeljövőben erősen meg fog növekedni. Ennek folytán a forgácslapok előállításánál a gyanta felhasználás csökkentése igen fontos feladat.

E feladat teljesítését elősegíti a technológia pontos betartása és az új műszaki eredmények alkalmazása. A kérdés alapvető megoldásának titka azonban olcsó és rendelkezésre álló nyersanyagokból készített új kötőszerek felkutatásában rejlik.

1957—58-ban a CNIMOD-ban oly kötőszereket dolgoztak ki, amelyek 2—3-szor kevesebb mennyiségű gyantát tartalmaznak, mint a korábbi 8—10%-os gyantatartalmú kompozíciók.

E kötőszerek előállításának módja a következő: 50%-os koncentrációjú szulfitszennylég (cellulóz—papíripari hulladék) 100 súlyrészhez 40 súlyrész parafint, cerezint vagy parafinos parafapt kevernek hozzá. Ezután a keverékhez, amelyet a parafin teljes megolvadásáig hevítünk, 4 súlyrész oleinsavat és 2 súlyrész 25%-os ammóniát adnak hozzá. Az így előállított keveréket homogén emulzió kinyerése céljából keverőberendezésbe öntik át.*

A kötőszerek második alkotórésze a műgyanta és pedig fenol, karbamid stb.

Az osztályozott és 3—5%-os nedvességre száritott faforgácsokat keverőberendezésbe adagolják. Majd porlasztó segítségével a forgácsokra permetezik a kötőszerek első részét, és pedig 1 kg forgácsra 100 g szulfitszennyléget, és megfelelő mennyiségű egyéb anyagot.

Ezután a másik porlasztóból az 50%-os koncentrációjú műgyantából 100 g mennyiséget adagolnak.

Egy másik recept szerint 1 kg forgácsra 200 g szulfitszennylégre, 60 g parafinra, 6 g oleinsavra, 3 g 25%-os ammóniára és 50 g gyantára van szükség.

* Lásd N. L. Novoszel'szkij és másik „Szerves rostokból előállított építőlapok“ c. könyvét. Promsztrojizdat, 1956.

Ilyen módon a forgácsokra (a szilárd maradék betudásával) szisztematikusan a következő anyagokat viszik fel:

1. táblázat

	1. recept	2. recept
Szulfitszennylég	5	10
Parafin	4	6
Műgyanta	5	2,5

Kísérleteinknél gépi megmunkálásnál keletkező kb. 5%-os nedvességű forgácsokat használtunk fel, amelyeket 10 és 2 mm átmérőjű szítaszemekken átrostáltunk. Az alkalmazott műgyanta R. márkájú fenol-formaldehid gyanta volt.

Az alábbi táblázat magában foglalja forgácslapok fizikai és mechanikai tulajdonságainak mutatóit, amely lapokat egyrészt az ismeretett receptek szerint, másrészt a jelenleg alkalmazott kötőszerekkel állítottak elő.

2. táblázat

A mutatószám megnevezése	A felhasznált kötőszerek készült:		
	Szokásos módon (10% gyanta)	1. recept szerint	2. recept szerint
Lapszélesség mm	20	20	20
<i>Préselési viszonyok:</i>			
Nyomás kg/cm ²	20	20	20
Idő percben	20	20	10
Hőmérséklet fokokban	140	140	140
Térfogatsúly γ	0,7	0,73	0,77
Vízfelvevőképesség 24 óras áztatás után %-ban	60	12	25
Duzzadás 24 óra után %-ban	20	5	10
Hajlítószilárdság, σ_b kg/cm ²	150	170	175
Minőségi együttható, $(\frac{\sigma_b}{\gamma})$ kg/cm ²	215	230	225

Az első 3%-os gyantatartalmú háromrétű préselt forgácslapok 0,65 térfogatsúly esetében azt mutatták, hogy hajlítószilárdságuk 200 kg/cm²-nél nagyobb és a duzzadási képességük csupán 5%. Fentiekből kitűnik, hogy a forgácslapok általunk javasolt előállítása nemcsak a gyanta felhasználás 2—3-szoros, hanem az önköltség 1,5—2-szeres csökkentését is lehetővé teszi.

A „Faipar” hét esztendeje a számok tükrében

KARDOS LÁSZLÓ

„...A magyar faipar első tudományos lapja választ fog adni a faipar különböző területein felmerülő műszaki, módszerbeli, de ha kell, művészeti problémákra is. Feladata az lesz, hogy a napi problémákba bekapcsolódva, de a napi gyakorlat előtt járva, támogassa a faipar vezetőit. Bizonyosak lehetünk abban, hogy ezt a feladatát a folyóirat be fogja tölteni.”

Ezekkel a szavakkal zárult, több mint 7 esztendővel ezelőtt a „Faipar” első évfolyamának első számában Köböl József elvtárs bevezető cikke. Hét évfolyam megjelent számainak vastag köteteit átlapozva, kíséreljük meg számot adni, mennyiben váltotta be lapunk a hozzáfűzött reményeket, mennyiben tudott megfelelni a belévetett bizalomnak.

A számvetést végzőnek nincs könnyű feladata. Igen sok tényezőt, gyakran egymásnak ellentmondó szempontokat, igényeket kell figyelembe vennie annak, aki választ kíván adni a kérdésre. Éppen a szempontok, a tényezők sokrétűsége, nem egyszer szubjektív volta veti fel azt a lehetőséget: kíséreljük meg lapunk eddigi hét évfolyamát a számok tükrében vizsgálni, azokból vonni le a következtetéseket, s egyúttal módot nyújtani arra, hogy a számokból a „Faipar” valamennyi olvasója levonhassa a szükséges következtetéseket.

Természetesen a számok összeállítása, kiválasztása sem könnyű feladat. Nem könnyű, mert a dolog természeténél fogva e csoportosítás csak szubjektív jellegű lehet, s a csoportosítást sokféle szempont alapján lehet elvégezni. Nos, e sokféle lehetőségéből hármat választottunk ki, s azokat a lap olvasói elé tárva, kívánunk feleletet adni a felvetett kérdésre. Az első két csoportosítás a cikkek tartalmi megoszlását mutatja két különböző változatban, míg a harmadik tábla a cikkek minőségi színvonalának nehéz kérdésére kísérel meg választ adni.

A módszerről még annyit, hogy az alább következőkben a cikkeket, azok terjedelmére való tekintet nélkül állítottuk szembe egymással. Lehet, hogy egy olyan csoportosítás, melyben nem a cikkek száma, hanem az egyes cikkek oldalszáma lett volna a vizsgálat alapja, még hübb képet nyújtott volna, de azt is meg kell jegyezni, hogy ugyanilyen igénnyel kívánhatjuk meg a különböző betűnagyságok közös nevezőre hozatalát, vagy a cikkekben szereplő képek, táblázatok figyelembevételét is. Éppen ezért azt hisszük, hogy az általunk kiválasztott vizsgálati módszer, ha nem is tökéletes, de olyan megközelítően jó kiindulási alapot ad, mely alkalmas arra, hogy különböző következtetéseket vonjunk le.

I.

Első táblázatunkban a hét év alatt megjelent cikkeket tartalmuk szerint csoportosítottuk úgy, hogy az összes megjelent cikket száznak véve, az azonos jellegű, tartalmú cikkek számát a megjelent összes cikk százalékában fejezzük ki.

A tábla anyagából sok érdekes következtetés vonható le. Ezek közül csak néhányat ragadunk ki azzal a szándékkal, hogy a lap szerkesztőinek figyelmét felhívjuk egyes, a lap anyagának összeállításánál figyelembe veendő szempontokra. Így például az általános, vezércikkjellegű cikkek számának csökkentése pozitív eredményként értékelhető. Félreértés ne essék, ezzel nem azt kívánjuk mondani, hogy szakmai lapba nem valók általános, politikai jellegű cikkek, csupán azt a szemléletet szeretnénk uralkodóvá tenni lapunk szerkesztésénél, mely szerint egy szakmai lap akkor végez politikailag is jó munkát, akkor „politizál” igazán és eredményesen, ha általános jellegű „politikai” cikkek helyett — egves kivételes esetektől eltekintve — minél több, lehetőleg magas színvójú olyan cikket közöl hasábjain, mely segítséget nyújt az iparban dolgozóknak, fejleszti látókörüket, alátámasztja a kutatómunkát, s közvetlen segítséget ad a termelés ezernyi, napi kérdésének megoldásához.

Sokkal kevésbé örvendetes viszont az a csökkenés, mely az egyesületi élettel foglalkozó cikkek terén az utolsó két esztendőben bekövetkezett. Véleményünk szerint nemcsak az egyesület tagjai várhatják el joggal, hogy egyesületünk lapja tájékoztatást nyújt az egyesületi életről, hanem a faipar valamennyi dolgozója is igényt tart arra, hogy az egyesületben végzett munka eredményeiből minél többet ismerjen meg. Vagy talán célszerűtlen volna közölni időnként azt, hogy egy-egy szakosztály milyen kérdésekkel foglalkozik, milyen munkaterv alapján dolgozik? Azt hisszük az e fajta cikkek sok, eddig az egyesületben aktívan nem dolgozó faipari szakembert tudnának bekapcsolni munkánkba.

Örvendetesen megnőtt a lapban az új faanyagokkal, a fanemesítéssel foglalkozó cikkek száma, viszont sajnálatos, hogy a korábbi években rendszeresen közölt faanyagismertető cikksorozat megszakadt.

Ami a munkaverseny és az üzemi élet eseményeivel foglalkozó cikkek számának csökkenését illeti, arra rögtön magyarázatot kapunk, ha figyelembe vesszük, hogy időközben megjelent a szakszervezet faipari lapja a „Famunkás”, ahová jellegükénél fogva sokkal inkább valók közlésre ezek a cikkek, mint tudományos egyesület lapjába. A minőségjavítás és anyagtakarékosság címszavak alatt összefoglalt cikkek

Cikkek megoszlása tartalom szerint
(Egy évben megjelent összes cikkek száma = 100%)

1. táblázat

Cikk tartalma, jellege	1951.	1952.	1953.	1954.	1955.	1956.	1957.
	Cikkek megoszlása %-ban						
Általános jellegű (politikai, vezércikk)	4,7	7,2	4,1	1,2	1,4	2,1	2,9
Egyesületi élet	6,8	13,6	15,6	15,0	13,2	4,2	—
Faanyagismeretetés	—	3,3	5,4	1,8	4,9	—	—
Fanemesítés, új faanyagok ismertetése	0,4	0,5	—	6,6	2,1	5,2	14,5
Faanyagelosztás	0,4	1,1	2,1	1,8	1,4	5,2	2,9
Anyagtakarékosság, hulladékfeldolgozás	6,0	7,7	2,6	1,2	2,1	4,2	—
Anyagvédelem, anyagátrolás	1,7	0,5	1,3	1,2	2,1	1,0	1,4
Anyagmozgatás, szállítás	0,4	0,5	0,7	—	0,7	1,0	—
Száritás	2,1	1,7	4,7	4,2	6,3	3,1	7,3
Faipari gépek, porelszívás	3,0	4,5	0,7	2,4	2,1	4,2	7,3
Szerszámok	—	1,7	0,7	1,8	1,4	5,2	—
TMK	0,9	1,1	0,7	—	—	2,1	1,4
Tűzelés, fűtéstechnika	0,9	0,5	1,3	0,6	0,7	2,1	—
Ipar és üzemszervezés, technológia	1,3	4,0	7,4	1,2	3,5	2,1	7,3
Termelési módszerek, eljárások	2,6	5,0	6,8	11,3	6,3	5,2	11,6
Újtások, új eljárások ismertetése	3,4	3,7	2,0	2,4	0,7	3,1	1,4
Szabványok, szabványosítás	1,7	0,5	2,7	0,6	—	1,0	—
Programozás	0,9	1,1	0,7	1,2	—	—	—
Minőségjavítás	7,7	0,5	6,8	7,1	3,5	—	—
Ragasztás, raganyagok	0,9	2,2	2,0	2,4	2,1	4,2	5,8
Felületkezelés	0,4	—	1,3	3,6	2,1	3,1	—
Bér, norma	0,9	1,1	2,7	1,2	2,8	1,0	—
Munkavédelem	—	2,2	1,3	1,3	0,7	1,0	—
Faipari számvitel	3,7	2,2	2,7	—	1,4	6,3	—
Bútorformák, formatervezés	0,9	0,5	—	1,8	4,2	6,3	2,9
Bútorexport	0,4	1,1	1,3	0,6	1,4	—	—
Munkaverseny	8,5	7,7	2,7	6,0	2,1	—	—
Tervismertetés	1,7	—	3,4	1,8	2,1	6,3	2,9
Termelési eredmények ismertetése	1,3	—	1,3	—	—	2,1	2,9
Üzemi beszámolók, üzemi élet	9,0	6,2	4,1	1,2	0,7	1,0	1,4
Oktatás	7,7	0,5	3,4	2,4	4,2	—	5,8
Ipartörténet	1,3	—	—	0,6	—	—	—
Szakmai nyelv	0,4	0,5	—	—	—	—	—
Könyvismertetés	2,6	1,1	1,3	—	3,5	1,0	1,4
Belföldi lapszemle	2,6	—	—	0,6	—	1,0	—
Külföldi lapszemle	3,4	1,1	0,7	6,0	1,4	3,1	—
Külföldi faipar ismertetése	2,1	5,5	0,7	0,6	1,4	1,0	8,7
Külföldi útbeszámoló	0,9	—	0,7	1,8	0,7	—	2,9
Dokumentáció	0,9	—	—	3,0	7,7	4,2	1,4
Olvások levelei	3,8	2,7	0,7	0,6	1,4	1,0	—
Egyéb, vegyes jellegű cikkek	1,7	6,7	3,4	3,0	7,7	6,4	5,9
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

számának csökkenésével, majd 1957-ben bekövetkezett teljes hiányával kapcsolatban annyit jegyzünk meg, hogy ilyen cikkekre a jövőben feltétlenül szükség van, de csak az esetben, ha mondanivalójuk konkrét, ha frázisok és a minőségjavításra, fatakarakosságra való buzdítás helyett gyakorlati útját tudják megjelölni e kérdések megoldásának, előbbrevitelének. Sajnálattos, hogy a szakmai nyelv és az ipartörténet kérdéseivel vagy egyáltalában nem, vagy csak igen szórványosan foglalkozik a lap s több anyagot kellene közölnie a faipari számvitel, programozás, bér- és munkavédelem kérdéseiről is. 1957-ben teljesen hiányoztak a bel- és külföldi lapszemle anyagok, s ez hiba, viszont örvendetesen megnőtt a külföldi beszámolók száma. Bár ez a javulás független a szerkesztés munkájától, mégis örömmel kell a fejlődést üdvözölni, s a jövőre vonatkozóan itt csak annyit, hogy a — remélhetőleg egyre növekvő számú — külföldi utatról történő beszámolók nem lesznek egyfajta „színes“ riportok, élménybeszámolók, hanem ismertetik az olvasótáborral a külföldön tapasztalt haladottabb technológiai eljárásokat, gépeket, berendezéseket stb.

II.

Második táblázatunkban ugyancsak tartalmuk szerint csoportosítottuk a hét év alatt megjelent cikkeket, azonban úgy, hogy össze-

vontuk az egy szakmát érintő cikkeket (például a fűrészipar szervezési, technológiai, gépesítési, bérezési stb. kérdésekre vonatkozó cikkeket), s emellett egy-két fontosabb témát külön kiemeltünk. (Pl. a farostlemezzel és forgácslappal foglalkozó cikkek számát külön gyűjtöttük.)

Itt csak néhány rövid megjegyzést: az iparágak súlyaránya általában kielégítő (különösen ha a fűrészipart a lemezipparral együtt vesszük számításba), azonban az épületasztalos-ipar az utolsó két esztendőben meglehetősen kevés cikkel képviseltette magát. Pedig azt hisszük, itt is akadnának olyan kérdések, amelyekkel érdekes volna a lap hasábjain foglalkozni. Ezzel szemben az elmúlt esztendőben a farostlemez-és forgácslap-gyártás végre kellő részaránytal szerepelt a lapban. Reméljük, e fejlődésben a jövőben sem lesz törés. A bútortipar mind a hét esztendőben első helyen állott a részarányt tekintve az iparágak között. Ez nemcsak annak tudható be, hogy a bútortipari megmunkálás folyamata az egyik legösszetettebb, legsokrétűbb faipari technológiai folyamat, hanem az első helyben nagy része van annak is, hogy a bútortipari szakemberek között találtuk eddig a legtöbb cikkírókat. Példájukat bizvást követhetnék a többi iparág nyilvánvalóan nem kisebb tudású mérnökei, technikusai és egyéb szakemberei.

E táblázat adatait elemezve, végezetül még annyit: el lehetne vitatkozni azon, helyes-e,

2. táblázat

II. Cikkek megoszlása iparági csoportok és néhány kiemelt gyűjtőfogalom alapján
(Egy évben megjelent összes cikkek száma = 100 %)

Cikk jellege	1951.	1952.	1953.	1954.	1955.	1956.	1957.
	Cikkek megoszlása %-ban						
Általános faipari cikk.....	51,0	44,3	37,7	40,8	48,4	45,8	45,0
Fűrészipari cikk.....	6,8	8,0	11,5	13,1	5,6	9,6	11,3
Lemezipari cikk.....	8,8	4,8	6,1	9,2	3,9	5,3	5,6
Butoripari cikk.....	16,4	16,7	19,3	15,4	19,9	20,2	14,2
Épületasztalosipari cikk.....	4,7	1,4	3,1	6,2	4,8	2,1	1,4
Vegyésipari cikk.....	6,8	14,1	6,9	3,8	7,9	6,4	5,6
Farostlemez, forgácsolóipari cikk.....	0,7	0,7	0,8	2,3	0,8	2,1	12,7
Faismeret, faelosztás, favédelemmel foglalkozó cikk.....	3,4	8,0	12,3	7,7	7,1	6,4	4,2
Általános technikai cikk.....	1,4	2,0	2,3	1,5	1,6	2,1	—
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

hogy a cikkeknek 40—50%-a évről évre általános faipari témákat tárgyal, s nem volna-e jobb, ha több cikk foglalkozna egy-egy iparág sajátos kérdéseivel, eredményeivel, feladataival. S mert ezzel szemben az is igaz, hogy vannak olyan közérdekű közös kérdései az egyes iparágaknak, mint pl. a porelszívás, a faanyagszárítás, megelégszünk a kérdés felvetésével s anélkül, hogy választ adnánk rá, a szerkesztőségre és az olvasótáborra bízunk annak eldöntését.

III.

Harmadik táblázatunk összetett tábla. Ebben közöljük az egyes évfolyamok összes oldal-számát (itt megjegyezzük, hogy 1956-ban 9, 1957-ben pedig 6 szám jelent meg a lapból), két adatot közlünk a megjelent cikkek számáról, melyek közül az első számadatnál valamennyi megjelent cikket —, terjedelmére való tekintet nélkül — számításba vettük, beleértve a néhány soros közleményeket is, míg a második számadatnál csak a nagyobb terjedelmű, s valóban cikk jellegű közleményeket vettük figyelembe. Megadjuk a két különböző alapon számításba vett cikkek átlagos oldalterjedelmét s végül egy erősen szubjektív számadatot közlünk: abszolút számban és százalékban közöljük a véleményünk szerint tudományos színvonalat elért cikkek mennyiségét. Mielőtt azonban tovább mennénk, lássuk a táblázatot:

Az első következtetés, amit a táblázatból levonhatunk: Lapunk a meg-megújuló papírel-látási nehézségek ellenére jól tartotta az oldal-számot. Reméljük, hogy e téren a jövőben sem kell lényeges csökkenő irányú változással szá-

molnunk. A második szembetűnő tény: az évek során növekedett az egyes cikkek terjedelme, oldalszáma. Azt hisszük, hogy ez mindenképpen olyan pozitív eredményként értékelhető, mely elősegíti a színvonal megőrzését, fejlesztését.

S ezzel elérkeztünk az előbbiek során már említett szubjektív megítélés alapján kialakított adathoz: a tudományos színvonalú cikkek számához, részarányához. Mielőtt az adatokból következtetéseket vonnánk le, meg kell jegyeznünk, hogy itt megnyugtatóan objektív mérce természetesen nem áll rendelkezésre, s a „tudományos színvonal“ meghatározás maga is igen tágra értelmezhető. Tájékoztatásul tehát elmondhatjuk, hogy e meghatározás alá általában az egyetemi, főiskolai képzettségnek megfelelő színvonalú, vagy a kutatás terén új eredményeket az átlagnál magasabb színvonalon ismertető cikkeket soroltuk.

Nos, az így kialakított számsor azt mutatja, hogy a lap indulása óta e téren sokat fejlődöttünk s a múlt esztendőben elértük azt, hogy a tudományos színvonalú cikkek részaránya elérte az összes cikkek $\frac{1}{3}$ -át. Ez véleményünk szerint nemcsak kielégítő, hanem egyúttal körülbelül azt a felső határt is jelzi, melyet nem igen tanácsos túllépni, annak veszélye nélkül, hogy lapunk olvasótáborra lényegesen korlátozódjék. Úgy hisszük, a faipari szakemberek képzettsége mai fokának ez a részarány felel meg legjobban, s lapunk szerkesztősége akkor jár el helyesen, ha ezt az arányt megközelítően a jövőben is megtartja.

3. táblázat

III. Lapterjedelem, cikkek száma, oldalszám, minőség megoszlása

Évfolyam	Évi oldalszám	Összes cikkek száma	Nagyobb terjedelmű cikkek száma	Tudományos színvonalú cikkek száma	Cikkek oldal száma	Tudományos színvonalú cikkek részaránya %-ban
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
					2 : 3	2 : 4
						5 : 4 · 100
1951.	384	234	147	13	1,6	2,4
1952.	384	181	149	18	2,1	2,3
1953.	296	148	130	26	2,0	2,3
1954.	384	167	130	40	2,3	3,0
1955.	336	144	126	33	2,3	2,7
1956.	248	96	94	19	2,6	2,6
1957.	280	72	72	24	3,9	3,9
						8,8
						12,1
						20,0
						31,0
						26,2
						20,3
						33,3

IV.

Vizsgálatunk végére érve, megismételjük a bevezetőben már említetteket: E néhány sor nem tart igényt a teljességre, a levont következtetések egyedül helyesnek, igaznak történő elfogadására, s még arra sem, hogy a közölt táblázatokat, mint a legjobb vizsgálati módszert elfogadtassa az olvasókkal, a lap szerkesztőivel.

Kísérlet volt a cikk arra, hogy az elmúlt hét év munkájának, eredményeinek néhány jellemzőjét értékeljük, s ha cikkünkkel elértük azt, hogy az olvasók, a lap szerkesztői elgondolkoznak a közölt megállapításokon, akkor — még az esetben is, ha nem mindenben értenek velünk egyet — elértük célunkat: a „Faipar“ eljövendő számainak, évfolyamainak gazdagítását, a lap színvonalának emelését.

**A MŰSZAKI KIADÓ HIRDETÉSEKET FELVESZ
AZ ALÁBBI DÍJSZABÁS SZERINT:**

Egészoldalas hirdetés ára	Ft 1.300.—
Féloldalas hirdetés ára	Ft 650.—
3. vagy 4. borítékoldalon, az egész oldal . . .	Ft 1.690.—
3. vagy 4. borítékoldalon, a fél oldal	Ft 845.—

Hirdessen

A F A I P A R B A N

*

A hirdetések az alábbi címre küldendők:

MŰSZAKI KIADÓ, Budapest V., Bajcsy-Zsilinszky út 22

Telefon: 112—273.

Befizetéseket az MNB 46 egyszámlára kérjük.

Lapunk 11—12. száma decemberben jelenik meg.

F A I P A R

Felelős szerkesztő: Jászai Károly — Kiadja a Műszaki Könyvkiadó V., Bajcsy-Zsilinszky út 22. Telefon: 113-450
Felelős kiadó: Solt Sándor — Megjelent: 2000 példányban — Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a Posta Központi Hirlapirodánál Budapest V, József nádor tér 1. Telefon: 180—850) és bármely postahivatalnál. Előfizetési díj: $\frac{1}{4}$ évre 12,— Ft, félévre 24,— Ft
Egyes szám ára: 4,— Ft. Csekkszámlaszám: egyéni 61,252, közületi 61,066 vagy átutalás a MNB 47. sz. folyószámlájára

MEGHÍVÓ

A Faipari Tudományos Egyesület 1958. november hó 29-én délután
3 órakor tartja tisztújító

KÖZGYŰLÉSÉI

Napirend:

1. Főtitkári jelentés.
2. Jelölő bizottság megválasztása.
3. Hozzászólások a jelentéshez.
4. Indítványok, javaslatok.
5. Az új elnökség megválasztása.

A közgyűlésen minden egyesületi tag résztvehet és szavazati joggal bír.

A közgyűlés helye: Budapest, V., Reáltanoda u. 13—15. I. e. 8.

Kérjük szíves megjelenését,

Budapest, 1958. november hó.

az ELNÖKSÉG

Megjelent!

dr. Czeglédi-Jankó Géza:

FORGÁCSLAPOK — FORGÁCSMŰFA

A könyv az új faipari anyag iránt érdeklődőket részletesen megismerteti a forgácsműfával, a forgácslapok fajtáival, azok tulajdonságaival, módszereivel, a forgácsműfa gazdasági jelentőségével, a különböző forgácslapok és idomdarabok gyártásához használt berendezésekkel, a gyártási folyamattal, valamint a különböző forgácslapok felhasználási területével. Ismerteti a forgácslapok felhasználási lehetőségeit a bútoriparban, az építőiparban, burkoló és szerkezeti anyagként a hajó- és vagonépítésben, a mezőgazdasági gépgyártásban stb.

Száznál több ábra teszi szemléltetővé az anyagot. Különös érdeme a könyvnek, hogy a külföldi eredmények ismertetése mellett útmutatást ad a hazai anyag-lehetőségek és gyártási lehetőségek felkutatásához.

Konkrét útmutatásokat ad arra nézve, hogyan lehet forgácslapokat kisipari módszerekkel, kis beruházásokkal gyártani.

164 oldal

13 melléklet

Ara fűzve: 18,— Ft

A könyv beszerezhető, illetve megrendelhető

az Állami Könyvterjesztő Vállalat könyvesboltjaiban

Szakkönyvesbolt: *Könnnyűipari Könyvesbolt, VII., Baross tér 22*